

haja — izvešeni ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopolni naj se pošilja na: — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši, ki niso zbirani, ne bodo objavljeni. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L. 6.— pol leta L. 32.— in celo leto L. 60.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-07.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 stot., osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov po L. 2.—. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L. 2.—. — Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Dragocena priznanja

Članek v londonskem »Timesu« o razmerah v Trstu je seveda tudi nacionalno političnemu časopisu v kraljestvu silno tujaril na živce. Zadrege ovaža posebno ozadje polemiki članek v »Resto del Carlinio«. Značilni spis je to zato, ker pobija in — priznava Pravi, da londonski list piše neskladnosti in da ga vodi škodoželjnost. Statistike da dokazujejo neosnovanost trditve, da bi tržaško pristanišče propadlo; kažejo marveč, da se vsopostavlja. Tudi izločba uzorcev, da dokazuje, kako da Srednja Evropa slej ko prej smatra tržaško pristanišče kot svoje naravno izhodišče.

Do tu je torej izpodbijanje trditve londonskega lista. Potem pa prihajajo priznanja! »Il Resto« piše: »Če obstoji gospodarska in pristaniška kriza, je to odvisno od splošnih vzrokov, posebej pa je posledica obubožanega zaledja, povzročene od iste Srednje Evrope, ki jo je angleško brodogradnja — vsopodubijano od »Timesa« — izstradalo in uničilo z blokado. Vključ sporom radi narodnosti in pa nezmernosti fascizma politični položaj v mestu vendar niti od daleč ne odgovarja neugodnemu opisu v angleškem listu, ki je bržkone presojal v slabem razpoloženju, ali pa potem, ko ni kaj vsoledu njemu, ali pa poročevalcu.«

Sibak odgovor, ki gotovo ne more prečiti nikogar. Nasprotno. Ta odgovor je potrja, kar bi hoteli ovržeti; priznava namreč, da je tu gospodarska in pristaniška kriza. Kvečemu bi mogli priznati nekaj veljavnosti ugotovitvi, da je angleški poročevalec zamolčal vzrok te krize. »Il Resto del Carlinio« ga navaja in ravno pri tem je ugotovil dejstvo, ki velja za nas kot dragoceno priznanje. Vzrok da je v obubožanem zaledju. Velja — bolonjski list je napisal resnico. A kaj je povedal in priznal s tem? Pravi, tisto, kar trdimo mi vedno in kar smo ugotovili vnovič pred par dnevi v polemiki proti italijanskim listom in proti istemu »Il Resto del Carlinio« še posebej: da je namreč gospodarski položaj mesta tržaškega v temni odvisnosti od gospodarskega stanja v zaledju! Naše polemika je bila — čitatelji se gotovo še spominjajo — naperjena proti zavajanju italijanske javnosti od strani italijanskih listov v domnevo, da bodo mogla sredstva italijanizirati zaledje, ker da je to poslednja z vsa svojo gospodarsko ekzistenco — pa tudi v kulturnem pogledu — popolnoma odvisno od sredstev. Zdaj pa priznava isti »Il Resto del Carlinio«, da je v Trstu sedaj slabo zato, ker je slabo v zaledju. Seveda noče reči list tudi sedaj zapisati vso polno, čiste in jasne resnice. Piše le o obubožanju »Srednje Evrope«. Njegovo občinstvo naj bi mislilo, morda le na Nemško Avstrijo, Čehoslovenijo, Madžarsko, in ostajalo naj bi v domnevi, da je vse širno, bogato jugoslovansko ozemlje brez pomena za tržaško trgovino, da to ozemlje ne more nič vplivati na stanje v Trstu! Bolonjski list bi hotel pred očmi svoje javnosti še nadalje potajevati resnico: da je trgovina tržaška, da je ves gospodarski položaj tega mesta, v veliki meri odvisen od gospodarskih stikov z jugoslovanskimi ozemli in z njih nezmernim naravnim bogastvom. Ta resnica noče italijanskim listom iz peresa, da si je na dani. Ta resnica je tu, bo ostajala in bo sodočevala o bodočnosti tržaškega emporija vključ vsemu zakrknjenemu potajevanju.

Znamenito nadaljnj priznanje je izbegnilo bolonjskemu listu, ko trdi, da politični položaj v našem mestu vključ narodnostnim sporom ni tako črn, kakor ga riše angleški list. Priznava torej, da so tu spori narodnostne naravi škoda, da ni »Il Resto« domislil misli od kraja in povedal: med katerimi narodnostmi se bje tu narodni boj! S česko ali nemško kolonijo menda ne, z drugimi se manje. S katero narodnostjo torej? Bolonjskemu listu noče beseda iz peresa, pač pa jo pišemo mi: računamo tu med italijansko večino in slovensko manjšino v mestu, in med italijansko manjšino in slovensko večino v deželi. In če je ta narodnostni boj tudi v tem mestu — kar »Il Resto« izrecno priznava — potem je na dani tudi logični zaključek: da to ni izključno italijansko mesto, da je tu tudi slovenska manjšina, da treba s to manjšino računati tem bolj, ker bo ona mogla v prvi vrsti vršiti važno nalogo naravnega posredovalca med mestom in razsežnim jugoslovanskim zaledjem!

»Il Resto« trdi, da vključ narodnostnim sporom in nezmernosti fascizma politični položaj v mestu ni tako črn, kakor piše angleški list. Ali ni interesantno to, da italijanski nacionalistični list piše o »nezmernosti« fascizma? Tudi to priznanje treba dobro zabeležiti. Napram njemu, ki je izreka, tem bolj, ker je bil — če se prav spominjamo — tudi »Il Resto del Carlinio« med njimi, ki so pevali hozoana po — dogodkih 13. julija, na katerih so bili menda precej udeleženi uprav tisti, ki jim sedaj izreka ukore radi njihove »nezmernosti«!

Znamenita priznanja je napisal bolonjski list. To je narobe-prorok Bileam. Ta je šel na ven, da bi proklinjal, a je

moral blagoslovljati. »Il Resto« pa je hotel hvaliti, ni pa mogel drugače, nego da je priznal — zlo!

K.

Ob dr. Lavričevl stoletnici

»Goriška Straža« je napisala v svoji 32. številki dne 5. avgusta t. l., da letos poteče sto let, odkar se je rodil dr. Karol Lavrič, prebuditelj goriških Slovencev. Splošno se sodi med goriškimi Slovenci, da pada v to leto dr. Lavričeva stoletnica, ali to je pomota. Dr. Lavrič je bil rojen na Premu na Notranjskem dne 1. novembra 1818, kakor je to razvidno iz napisa na njegovem nagrobnem pomniku in iz dr. Lavričeve številke, ki jo je bila priredila »Soča« dne 1. novembra 1906. povodom tridesetletnice njegove smrti. Torej je bila stoletnica 1. novembra 1918. Ali takrat smo bili za verovani v svoje osvobojenje in nismo imeli časa za spomine.

Bili so temni časi narodne nezavednosti, ki je tlačila k tlom goriške Slovence. Sredi minolega stoletja, ko je svobodnostni polet pretresal narode, pa je vstal sredi goriških Slovencev dr. Lavrič in prodiril so svetli žarki goste megle narodnega robstva. Zasvetilo se je, žarelo je po goriški deželi in krepko je zadonel dr. Lavričev klic: Vse za narod, svobodo in napredek! On sam je bil prvi sin takratnih časov. Sam je bil vzrastle, obkrožen s tujim duhom. Ali živel je v njem slovensko srce in to je zaplapolalo. Sčistil je najprvo samega sebe in ko se je z vsa silo zavedel narodnosti, je stopil med narod in postal apostol Slovencev na Goriškem. Vse je plamtelo krog njega in porodili so se časi ogromnega narodnega navdušenja, svetoga prebujevalnega delovanja. V Tolminu, v Ajdovščini in v Gorici, kjerkoli je deloval, je bilo goriško ljudstvo zbrano okoli njega, po njemu so se narodna društva, javno življenje je dobivalo slovensko lice, in ko je stopil v deželni zbor, je pričela tam velika borba za slovenske pravice. Nastali so tabori.

Ljudstvo se je vedno bolj zavedalo svoje veljave, naraščal je pogum in svobodnostni pokret je pozval goriško slovensko ljudstvo na tabor. Najlepši je bil tabor v Sempas. Dne 18. t. m. je minolo 52 let, odkar se je vršil. Nad 10.000 ljudi je bilo navzočih in dr. Lavrič je govoril: »Zbrali smo se pod milim nebom in pred vsem svetom, da izrečemo tu na starodavni slovenski zemlji, da hočemo, naj se zgodi karkoli, ostati zvesti in biti vedno vrednejši sinovi matere Slave! Ta visoki pomen ima naš današnji tabor. Tabor ima biti v duševnem zmislu. Ako so se našli pradedje v taborih z mačem branili pred groznimi napadi divjih Turkov in drugih sovražnikov, hočemo in moramo mi tukaj trpeti in braniti svete pravice naroda našega in to z besedo in glasovanjem, kakor se spodobi svobodnim možem. Vlada tako izve iz prvega vira, kako ljudstvo misli in po čem breni. (Klic: svoj hočemo biti, svoj jezik hočemo imeti!) Veselimo se, da smo se zdramili in da začnemo živeti novo življenje.

Soglasno, z neopisnim navdušenjem je bila sprejeta resolucija, ki zahteva, da »naj se zedinijo vsi Slovenci v eno krovno, z enim samim deželnim zborom!« In sredi velikanske gorečnosti je vskliknil dr. Lavrič: »Z zakonom v eni roki, v drugi pa z večno pravico, ki jo je Stvarnik podelil vsakemu narodu, koga se bomo bali!« Na šempasem polju so praznovali goriški Slovenci svoje narodno vstajenje in dr. Lavrič je rekel ves ginjen: To je najlepši dan mojega življenja!

Umrl je mož 3. marca 1876. Kavalir je bil takratni goriški deželni glavar grof Coronini. V deželnem zboru je govoril posmrtnico za dr. Lavričem: »Občudovati moramo veliko njegovo srce, ki je hrepelo v ljubezni objeti vse trpeče človeštvo. Kakor v privatnem, tako je tudi v javnem življenju vse njegovo delovanje vodil glas srca in tako čista in nesebična čustva, da so mu utegnili zbuhati nasprotnik ali nikdar ne sovražnikov. Pred vsem pa je gojil iskreno ljubezen do svojih rojakov; posvetil je njihovu materijalnemu in duševnemu razvoju vse svoje bitje in to je izpolnjeval do zadnjega svojega zdihljaja. Raztrosil je med njih neštrevilne kulturne kalit in kadar iz teh vzrastajo močna rodovitna stebila, bodo blagoslovljali hvalečni rodovi, ki bodo uživali sad, njegovo ime, kakor je že sedaj češčno povsodi, kjer bivajo slovenskega naroda sinovi, kakor je spoštujejo vsi, ki so mu bili blizu. V njem smo spoznavali odkritosrčnega in poštenega prijatelja ljudstva.«

Goriška je lepo napredovala. Ponos je bila Sloveniji. Ali pridivljala je svetovna vojna v deželo in krog Lavričevega groba v vnožju izrastkov Juljskih Alp je razsajal strašen bojni orkan. Puštil je grozne posledice. Težke čase preživljal naš rod in kelih trpljenja še ni izpraznjen. Toda, ali bo vedno tako? Glejte! Avstrija se je ponašala, da bo zadnja na svetu. »Ultima in orbe!« Vse drugo poprej pogine, ona bo kljubovala in ostane. Pa ji je izpodbil tla prvi veliki vihar in podrla se je. Ali je bila mar za man izpregovorjena pod Čavnom beseda, da smo tu na starodavni slovenski zemlji

ljip Nel Ta beseda živi in bo živela v slovenskem goriškem ljudstvu.

Spomin na dr. Lavriča nas znova bodri v velikih preizkušnjah in te dni, ko se spominjamo njegove stoletnice, plava njegov duh nad goriško deželo in skozi srca goriških Slovencev gre njegov vzklík: »Z zakonom v eni roki, v drugi pa z večno pravico, ki jo je Stvarnik podelil vsakemu narodu, koga se bomo bali!«

Volitev predsednika Zedinjenih držav Severne Amerike

Volitve predsednika republike severnoameriških Zedinjenih držav je eden največjih dogodkov sveta. Vsaka štiri leta se narodove mase Zedinjenih držav zburkajo do dna, da izbere »najdostojnejšega državljanca republike« za svojega vodjo. V volnem pogledu je bilo to leto po ameriški meščanski vojni (1864) najinteresantnejše v zgodovini Zedinjenih držav. Osem let je vladala demokratska stranka, ki je dala Ameriki in svetu moza, kakor je Wilson, ki ga danes nepristranski zgodovinarji stavijo v isto vrsto z Washingtonom in Lincolnom, z »očetom republike« in z »največjo figuro ameriške historije«. Rešila je dalje vprašanje »finančnih panik«, iz zvanih od trustov, s tem da je ustanovila organizacijo federalnih rezervnih bank; izvedla je veliko zakonodajno delo ekonomske in politične prirode, regularala mnoga vprašanja med delom in kapitalom, med federalnimi državami in centralno vlado, med uradnistvom in državo, mnoga vojaška in pomorska vprašanja itd. V teh osmih letih je pred vstopom v voj o leta 1917, prinesla zemlji toliko blagostanje in zadovolja Evrope za deset milijard dolarjev, in dosegla je zemlji tolik moralen ugled pred vsem svetom. Po takšnih osmih letih je borba med demokratsko stranko in republikanci največjega socialnega in političnega pomena za ves svet. Volilna bitka je pričela že pred več nego letom dni. Glavna sporna točka med strankama je vprašanje Zveze narodov. Republikanci so našli, da je tu najslabša točka demokratske stranke, ki je koncentrirala vse svoje sile. Prvi dvoboj je bil v senatu. Bil je dolg in je končal z zmago republikancev. Sredi bitke v senatu je izšel pred narod sam predsednik Wilson, da diskutira vprašanje javno pred ljudstvom. Toda imel je samo nekaj deset javnih velikih govorov, potem je moral leči v posteljo. Iz nje ni več vstal. Istočasno so pa vstali najbolj nepomirljivi protivniki pakta o Zvezi narodov, senatorja Johnson (Džonson) in Borah. Bitka je bila strašna. V senatu in pred narodom se je bitka končala s takozvanimi rezervacijami, od katerih je ona, ki se iče desetega člena pakta o Zvezi narodov, pogodila ta pakt v sredo srca. Senat je te rezervacije oblikoval, narod pa je v glavnem gledal in molčal. V juniju je prišlo do glavnih stranknih zborov. V Čikagu so republikanci dali svojo volilno platformo. Senator Lodge (Lodž), vodja republikancev, je imel glavno besedo. Slišali smo nepomirljive rezervacioniste in zmerni ali blage rezervacioniste; Johnsona, Borah, generala Wooda (Vuda), Lhowsdena (Louden-a), Loodgeja in druge. Hoover (Huver) se osebno ni pojavljal, marveč je govoril javnosti s pošev. Po mnogih diskusijah in silnih manifestacijah za enega ali drugega kandidata je prišla potem takozvana »mrtva točka«: Niti Johnson, ne Wood, ne Lowden, ne Hoover. Po paktnanju in potem, ko se je vzpostavilo edinstvo strankinega dela, je med republikanci dobil večino kandidat, ki je pri prejšnjih nominacijah bil no števil glasov med zadnjimi, namreč Harding iz države Ohio (Ohajo). Herstovski časopise strelja nanj in sam republikanski »New York Herald« piše: »Senatska kamarila je zmagala«. Toda glavna platforma in vodilna ideja ostane vseeno: »Smrt društvu narodov!«

Koncem junija so v San Franciscu imeli demokratski svoj strankni zbor in izdali svojo platformo: »Vsi za društvo narodov!« Samo Bryan (Brajan), bivši državni tajnik in prvi Wilsonovi vladi in eden velikih ameriških intelektualcev, ima neke pridržke. Po velikih govorih, stisninih manifestacijah za predsednika Wilsona, po nastevanju vsega, kar so Ameriki in vsemu svetu dali Wilson in demokracija, in potem, ko je popolno strankno edinstvo manifestiralo na izredno lep način, so demokracija pristopili nominiranju kandidatov: Palmer, bivši minister pravice, Macadood (Makadu), bivši minister financ, ki je do konca odbijal kandidaturu od sebe; končno Cox (Kaks), guverner države Ohio.

»Progresivci«, stara garda, po večini iz vrst republikanske stranke, so miroljubi, potem, ko so objavili svoj program. Ravno tako druge silne struje. »Tretja stranka«, tudi ta izšla iz republikancev in združena z »nevtarci«, ima samo program in se ni udeleževala volilne borbe aktivno. »Delavsko-poljedelska stranka« je izšla z ultrademokratskim programom ki se sedaj organizira »Laboristi«, socialisti in komunisti so objavili samo svoje programe, v glavnem se pa niso udeleževali volitev. Komunisti se bolj držijo aktivne propagande in širjenja svojih idej med delavstvom. »Izvenstrankarska liga« ni še dovolj močna za politično de-

lo. »Ženska stranka« je postala aktivna zlasti, odkar se je država Tennessee (Tenesi) izjavila za volilno pravico žensk in je na ta način omogočila, da se ustava izpopolni z novo, devetnajsto točko, po kateri dobe ženske pravico glasovanja.

Glavna borba je bila med demokratsko in republikansko stranko. Od Atlantskega do tihega Oceana, od obale do obale križata ti dve močni stranki svoje meče. Vsa sredstva se uporabljajo, govori, turneje, žurnalistika, plakati, »pamflet«, insinacije, reklame vseh mogočih vrst. Privrženci obeh strank so izvesili ogromne plakate s svojimi gesli »glasuj za Cox«! »Glasujte za Harding«! po avtomobilih, hišah in ogromnih stezah, po balkonih, po ulicah, postajah in oknih. Po ulicah in na telefonskih drogih so pritrjeni velikanske troblje, iz katerih se glasno sliši ta ali oni vodilni pristaš stranke ali pa sam kandidat Cox ali Harding, ki govore v prilog svoje stranke. Visoko gori v ulicah, med nebotičniki, vihrajo ogromna platna s sliko enega ali drugega kandidata in z napisi: »Za Cox« in »Ameriko« ali pa »Za Hardinga, prijatelja naroda«. Strankarska žurnalistika raznih taborov pretresa kandidatoma stare škrinje od rojstva naprej. Vendar pa v tem ne gredo predaleč. V tej demokratski zemlji ne sme napasti rodbine ali časti! Publika bi vas v tem slučaju sama moralno linčala. Karikature, humor, ki tu začneja vse od najresnejše pa do najmanj resne zadeve, krilate besede, ki proleto v nekaj dnevih vso Ameriko in se neprestano ponavljajo, dokler se ne umaknejo novejšim in aktualnejšim, vse to polni vzduh. Z vsakim jutranjim solncem se prinašajo nove stvari, programi in njihove dopolnitve, reklame, navodilastrankinim voditeljem in odborom. K vsemu temu prihaja še stališče k drugim narodom, čiji izselenci se nahajajo v Ameriki v večjem številu. Vsaka platforma se peča z vprašanjem Irse, ker je Irceev v Ameriki okrog devet milijonov; tudi se vsaka platforma peča z našim jugoslovansko-italijanskim sporom, ker je nas v Ameriki preko sedemstisoč, Italijanov pa preko dva milijona. In vprašanje Poljske, ker njih je skoro devet milijonov, in vprašanje Čehoslovakov, ker je teh okrog 3 milijone; vprašanje Nemčije, ker je Nemcev okrog 9 milijonov; vprašanje Židov, ker je teh nad 3 milijone. In tako dalje. Jugoslovansko časopisje — okrog 40 raznih časopisov — je vse za demokrate. Vobče se za časa predsedniških volitev občuti socialno in politično vrvenje, kakor se ne nahaja nikjer drugje na svetu. Nad 22 tisoč časopisov, dnevni, tedenskih in mesečnih se peča s tem »gorečim vprašanjem«. Tridesetnadstropne tiskarske zgradbe po New Yorku, Čikagu, Philadelphiji in Bostonu mečejo vsak dan v svet milijone listov, časopisov, letakov, pamfletov in brošur, ki drve z nora naglico po dvestotidesettisoč milj dolgem ameriškem železniškem omrežju od New Yorka do San Franciscia in od Seattle do New Orleansa, da pridejo v roke publiki in jo potegnejo na svojo stran. Nekoliko milijonov milj telegrafskih in telefonskih žlo je ves dan zasedenih z volilnimi vestmi, telegrami in razgovori. Politika je zabobnela skozi Zedinjene države. Narod je si izbral voditelja za prihodnja štiri leta. Dne 2. novembra so se izbirali volilni močiji na podlagi »stranknih lističev«. Ti volilni močiji se zberejo potem v svojih Zveznih državah drug ponedeljek januarja 1921 in bodo formalno glasovali za predsednika in podpredsednika Zedinjenih držav. Odločitev pa je že padla: zmagal je Wilsonov nasprotnik 2. novembra 1920. V drugi sredi mes. februarja odpre predsednik senata pred senatom in poslanskim domom certifikate in objavi rezultat. Četrtega marca priseže — Harding »favoirit naroda« na ustavo in stopi v »Belo hišo«.

(Po članku B. Laza v »Novi Evropici«.)

Jadranska pogajanja

Gospodje delegati so torej že na potovanju, in ako smemo verjeti časniškim vestem, se ne vozijo sami, temveč v spremstvu svojih milostljivih. Kaj imajo opraviti gospe pri meddržavnih pogajanjih, nam ni prav jasno. Morda nam poznajo bodočnosti, ali je bila tudi posameznim damam poverjena kaka uloga v Santi Margheriti Ligurski. Ako smemo biti odkritosrčni, nam ta okolnost ravno ne ugaja preveč.

Smo pa preveč odrezani in oddaljeni od vseh virov, da bi mogli sploh kaj resnega razpravljati in ugibati o verjetnosti ali nverjetnosti toptone rešitve jadranskega spora. Od obeh strani, iz Rima in Belgrade, imamo iz nekakih poluradnih virov točno zasnovana minimalna načrta, preko katerih ne sme nobena vlada popuščati. In vendar sta si ta dva načrta bolj narazen nego sploh katera kdaj prej. V resnici pa se nam dozdeva, da sta obe vladi že zmenjeni, vsaj v glavnem, in da se bo vršilo vse diplomatsko delo bolj v formalnem smislu, in se pečalo le bolj s podrobnostmi. Nočemo pa biti v tej stvari niti pesimisti, niti optimisti. Kajti, kakor rečeno, ne vemo ničesar konkretnega; le upravičeno dozdeva se nam splošno mnenje, da dove-

dejo razgovori do pozitivnega zaključka. Ako pa trdi kdo nasprotno, ima do tistih ravnotako prav, kakor mi, in že v najbližji bodočnosti se utegne razodeti, katero izmed teh dveh prorokovanj je bilo bolj utemeljeno.

Prvi došleci v Santi Margheriti Ligurski

S. MARGHERITA LIGURSKA. 6. Prihod italijanskih delegatov se pričakuje danes. Sinoči je dospela grofica Sforza, soproga ministra za zunanje zadeve. Došel je tudi že Ricotti, kabinetni šef v vnanjem ministrstvu, in drugi uradniki. Varnostna straža se je izdatno pomnožila.

Jugoslovenci dospejo jutri

RIM. 6. Vsled veronske stavke nekoliko zakasneli prihod jugoslovenske delegacije v Santo Margherito Ligursko pričakuje z jutranjim dnevom. Dr. Vesnić in dr. Trumbić prideta v spremstvu njihovih soprog.

Ministra Sforza in Bonomi odpotujeta nočoj z pisanskim vlakom.

Pogajanja se prično v ponedeljek predpoldne.

»Črnogorsko vprašanje« in posojilo

BERN. 6. Švicarska brzojavna agentura javlja, da se v meročajnih jugoslovanskih krogih zagotavlja, da sta se belgrajska in italijanska vlada, kar se tiče črnogorskega vprašanja, ki naj bi bilo vsakakor velevažen del jadranskega spora, že pogodili, in sicer v tem smislu, da bi Italija v kompenzacijo za jugoslovanske popustive črnogorskega vprašanja pri predstojećih pogajanjih sploh ne spravila na dnevni red. Potemtakem bi to vprašanje pri teh razgovorih sploh ne prišlo v razpravo. (Kolikor je nam znano, je jugoslovanska vlada zastopala doslej dosledno stališče, da nečesar takega, kakor je črnogorsko vprašanje, sploh ni, da je to vprašanje neobstoječe, bi torej bila njegova neobstoječnost vzrok, da ne pride na dnevni red v Santi Margheriti Ligurski, ne pa kak diplomatski dogovorek. Op. ur.)

Kakor poroča ista brzojavna agentura, se govori v jugoslovanskih krogih baje tudi to, da bo zahtevala jugoslovanska vlada od italijanske vlade nekake moralno zadoščenje v reški zadevi, zadoščenje, ki bi obstojalo v demonstraciji proti D'Annunziju in njegovim drugom s strani italijanske vlade, ali pa magari v nočem hujšega.

Govori se tudi o posojilu, ki bi ga baje ali neposredno dovolila Italija Jugoslaviji, ali pa kaka druga vlast z italijansko zaslombo. (Ta poslednja je pa bosai Op. ur.)

Reka brez premoga

REKA. 6. Včeraj ob štirih popoldne je odpravedal električni tok, vsled česar je ostalo vse mesto brez luči in vode, in se je ustavil obrat v vseh tvornicah. List »La Vedetta d'Italia«, obtožuje ravnanje teljstva javnih naprav, da je zakrivilo kritični položaj s tem, da ni pravčasno opozorilo občinstva, ko mu je moralo biti pomankanje premoga vendar znano. Občinstvo mora smatrati, pravi omenjeni list, postopanje ravnateljstva, za sarkobatož.

D'Annunzijeve velikopotezne politike nasproti Jugoslaviji

REKA. 6. Karnarsko Regentstvo je 4. t. m. odredilo, da je Reka za Jugoslavijo prosto razskladišče. Jugoslavija sme na Reko poljubno uvažati. (Pogodbe sklepe običajno dve stranki; nam pa ni ničesar znano, da bi se bila Jugoslavija kdaj tozadevno pogajala s »Karnarskim Regentstvom«. Op. ur.)

Mala ententa

Minister Beneš o njenem razmerju z Rusijo, Nemčijo in zavezniki

PRAGA. 5. Minister Beneš je izjavil pred odsekom za vnanjo politiko, da ni Mala ententa, ki ima v prvi vrsti namen utrditi mir, naperjena niti proti Rusiji niti proti Nemčiji in še manj proti Veliki ententi. Odgovarja je na neko vprašanje z nemške strani je rekel minister, da je navzočnost Francoske vojaške misije na Čehoslovenskem potrebna in radi tega se ne more govoriti, da bi se odslovila.

Vlada pred državnim zborom

PRAGA. 6. Na včerajšnji seji poslanske zbornice je govoril finančni minister Engliš o proračunu ter je sporočil, da so bili ustvarjeni rezervni fond z inozemskimi vrednotami, od koder se bo doseglo zboljšanje tečajev čehoslovenske krome na inozemskem trgu in kar bo dovolilo tudi znižati davek na premog. Ob enem je naznanil, da se uvede nov davček na dedščine. Poslanci Stribny, narodni socialisti, Udržal, agrare in Krausmař, narodni demokraci, so izjavili v imenu svojih strank, da bodo podpirali vlado Tayerle, desni češki socialni demokraci, je rekel, da bo sodil vlado po njenih delih in da jo bo podpiral, če bo njena politika odgovarjala socialnim prizadevanjem časa. Krepek, za Zvezu nemških poslancev, Hildebrand za nemške socialne demokrate in Teska za levice čeških socialnih demokratov so podali nasprotovale izjave.

Poljski listi proti vstopu Poljake v Malo entente

PRAGA, 6. Varšavski listi objavljajo proglose, ki se protivoli pristopu Poljske k Malo ententi ob strani Češkoslovenske.

Resne priprave za Poljsko-rumunsko zvezo

VARŠAVA, 5. »Kurier Peczny« piše, da doprinašajo pogovori Take Joznesca veliko k zvezi obeh držav. List izraža željo, da bo ta zveza nov zistem mira in delavnosti. »Kurier Warszawski« pravi, da se je na sestankih razpravljalo predvsem o zvezi med Poljsko in Rumunijo. To vprašanje zasledujejo rumunski politični krogi z največjim zanimanjem. Pogajanja, ki so se začela o tej zadevi v Varšavi, bo nadaljeval poljski minister v Bukareštu.

Borbe nove Rusije za obstanek

Srditi boji na Krimu

CURIH, 5. Neka zrakojavka iz Moskve poroča o srditih bojih na Krimu. Bilo je zajeto 1000 vojakov in več topov pri železniški postaji Salkovo. Sovjetske čete so zasedle Geničesk.

Poljska prizadevanja za Vilno

Tudi Litva za ljudsko glasovanje
VARŠAVA, 5. General Zeligovski je določil, da se bodo vršile dne 9. januarja volitve v ustavodajno skupščino srednje Litve. Litovska je baje pripravljena sprejeti v načelu ljudsko glasovanje z nekimi pridržki, med katerimi je ta, da se morajo čete generala Zeligovskega končno umekniti.

Poljsku ne podpira več sovražnikov

Moskve

VARŠAVA, 5. Neko uradno poročilo pravi, da niste imeli poljska vlada in poljsko vrhovno poveljstvo, odkar je bil podpisan predhodni mir, nobenega stika s četami, ki se borijo proti boljševikom. Vojaške operacije Vranglove, Balahovičeve in Savinkova so popolnoma lastnovoljne in neodvisne, tako da ne more sprejeti poljska vlada nobene odgovornosti.

Nasprotje med Francijo in Anglijo radi mirovne pogodbe

PARIZ, začetkom novembra.

Ze nekoliko tednov napada celokupno francosko časopisje Angleško vlado v zelo srditem tonu. Angleški listi seveda ne ostajajo dolžni in vračajo milo za drago in obtožujejo francoska uredništva, da niso pevali niti nemški listi takšnih spevov sovraštva proti Angliji kot delajo to sedaj njihovi zavezniški tostran kanala.

Kaj se je zgodilo med tema dvema zaveznicoma, da sta si segla v las? Predvsem naj se naglasi, da se to ne godi prvokrat od versailleske pogodbe sem. Ze večkrat so se namreč pojavila nesoglasja vidiok obeh vlad in vsaki krat so se ta nesoglasja razlagala tudi po parriskih in drugih listih. Vsakemu takšne mu izbruhu, ki so ga povzročile skrivne moči tajne diplomacije, je sledil kak stanek ali pogovor »ententnih mož«, ki so se pomirili med seboj — in vse je zopet utihnilo...

Sedaj pa divja nova burja. Vzrokov je več in njih izvor je različen. Predvsem izvirajo nesoglasja iz versailleske pogodbe, od katere ima Francija manj miru in manj srce, kot si je upravičeno želela. Francozi nikakor ne morejo razumeti, da bi se moglo Nemčiji popuščati v izvršitvi mirovne pogodbe. V vsaki popustljivosti nasproti doverjanemu sovražniku vidijo v Franciji sovražno razpoloženje. Anglija pa je v enem letu že dvakrat popustila nasproti Nemčiji. V decembru prošlega leta je dala angleška vlada uradno izjavo, da se odrekla pravici do zaplenbe zasebne nemške imovine na Anglskem, ako bi slučajno Nemčija ne bi mogla izvršiti vseh plačil, ki tihi je dolžna v zmislu mirovne pogodbe. Dne 21. oktobra t. l. pa je objavila angleška vlada novo izjavo, v kateri pravi, da ne bi zaplenila nemške zasebne imovine tudi tedaj, ako bi Nemčija hotoma prekršila mirovno pogodbo.

Povsem naravno je, da so postali Francozi nemirni in da vidijo v takem postopanju angleške vlade nekako vzpodbujanje.

nje Nemčije k odporu. Toda tu se ni najvažnejši vzrok tempu sporu, ki grozi, da se radi njega razbije ves sestav entente. Drugo veliko navzvenje med obojema državama povzroča rusko vprašanje. Dočim je Francija za neizprosno borbo do zadnje krajnosti proti novi Rusiji, se je morala Anglija prilagoditi javnemu mnenju delavske trozveze, ki je nasproti vsaki sovražni politiki napram ruski revoluciji. Ne samo to, temveč gre agitacija angleških delavskih slojev za tem, da se čim obnovijo trgovinski in tudi politični stiki med Anglijo in Rusijo.

Nič manj nevarno ni vprašanje srednje Evrope. Francija ljubimka s krščansko-socialnim Dunajem in monarhistično Budimpešto in je odločna nasprotnica vsake misli o priključitvi Avstrije k Nemčiji. Motili bi se pa, ki bi mislili, da je prava podlaga temu ljubimkanju kaka zares odkritosrčna namera pomagati Avstriji na noge ali Madžarski do željenega kralja. Vmes je nekaj drugega in to je velika trgovinska pot Donava. Olastiti se te velevažne reke v gospodarskem oziru je torej cilj tej francoski politiki v srednji Evropi, dočim so politične simpatije le sredstva, ki vodijo do njega. Toda Donava je ravno tako pred očmi kot griljaj zmage tudi Angliji, ki bi rajši imela sama gospodarsko nadvlado v srednji Evropi kakor kaka druga država, naj bi bila to tudi zavezniška Francija. Pred voljo je šla po Donavi nemška pot do Bagdada in eden glavnih ciljev velikega klanja je bil za zavezništvo ta, da presečejo Nemčiji to pot pri izvorih Donave. Sedaj pa grozi spor med zaveznicami radi jabolka, ki so ga v skupnem naporu iztrgali Nemci iz rok.

Mnogo je še drugih vzrokov deloma politične, deloma gospodarske prirode v Evropi in izven Evrope. Vsaki tudi najmanjši nesporazum pa ima svojo kal v versailleski pogodbi. Dočim smatrajo Francozi to pogodbo kot nekako stereotipno in ndotakljivo »charta universalis«, je za Angleže bolj elastična stvar, posebno ker se mu tu pa tam zazdi, da bi pretrda nepopustljivost mogla dovesti še do večjih presenečenj, kot pa preračunjeno »usmiljenje« nasproti Nemčiji.

Slika ne bi bila popolna, ko Vam ne bi naglasil še enega vzroka Francoske nevolje nasproti Londonu. Ta vzrok ni sicer v nobeni zvezi z mirovno pogodbo in njenimi sitnostmi, ali je vendar zadosti velik, ker so prizadeti radi njega tudi široki sloji. Gre za angleški premog, ki je Franciji tako potreben kljub nemškemu premoču, ki ga dohva v zmislu mirovne pogodbe. Angleška vlada navbavlja premog, ki je namenjen za izvoz, po 80 frankov tona, dočim ga morajo plačati Francozi, ko jim pride v Pariz in drugam, po 350-400 frankov tona. Razlika v obeh cenah, ki je ogromna, gre v žep deloma zasebnim angleškim prekupčevalcem in deloma angleški državi, kateri očitajo Francozi, da si na ta način stori plačati od njih doberšen del svojega ogromnega državnega budžeta.

Takšno se razmere med obojema zapadnima zaveznicama po dveh letih miru. Nasprotja so precej globoko ukoreninjena in vsaka prenegljenost z ene ali druge strani bi mogla dovesti do uresničenja najslajših nemških sanj od poraza sem — do razpada entente...

Sporazum med Francijo in Anglijo glede prvenstva v Carigradu

PARIZ, 5. Prilikom glasov o sknitvi vojaškega angleškega sporazuma glede vojaškega razmerja med zaveznicami v Carigradu pravi neka nota agencije Havas, da sta se vladi sporazumeli samo o uveljavljanju nekaterih točk sevrnske mirovne pogodbe. Po tem sporazumu bo angleški general predsednik vojaške komisije in morda tudi poveljnik zavezniških moči v Carigradu. Dve leti po ratifikaciji mirovne pogodbe s turške strani bo predsednik zavezniške komisije kak francoski zastopnik. Italijanski zastopnik bi bil predsednik železniške komisije.

Nova angleška nota Franciji

PARIZ, 6. Neka vest agencije Havas pravi, da je izročila Anglija na Quai d'Orsay noto glede povračila. Ta nota se strinja s francoskim stališčem razen v nekaterih točkah brez velike važnosti.

Čile priznalo novo meksikansko vlado

SANTIAGO DE CILE, 5. Republika Čile je priznala novo meksikansko vlado.

Poljski listi v Zvezniški državi

Parolecion volitev

NEW YORK, 6. Agencija Wolff javlja: Vseled izida volitev predsednika je bil za novega guvernerja v New Yorku imenovan republikanski kandidat namesto prejšnjega demokratskega guvernerja. — Po poročilu lista »Chicago Tribune« je bilo Hardingu v prilog oddanih 6.587.000 glasov.

PARIZ, 6. V državi New York je bilo za Hardinga oddanih 785.576 glasov, za Coxa 345.536 in za Deebasa 131.856 glasov. Volitve za senat prinašajo republikancem večino 18 glasov. V prejšnjem senatu so imeli republikanci samo večino 2 glasov. — Po poslednjih poročilih je dobil Harding 5 milijonov glasov.

PARIZ, 6. Agencija Wolff javlja: »Echo de Paris« meni, da izvolitev Hardinga ne prinese nobenih jasnih političnih smernic. Izvoljen je da je mož trgoveškega sveta, ki želi red v notranjosti in opreznost v politiki na zunaj. — »Petit Parisien« meni, da izvolitev Hardinga pomeni brezpogojni sprejem versailleske pogodbe po Zedinjenih državah. Obenem pa je verjetno, da se sprejme angleško-ameriško-francoska zaščitna pogodba. — »Petit Journal« naglašja, da je izvolitev Hardinga internacionalizmu zadala hud udarec. Zmagal je nacionalizem. — »Humanite« piše, da je današnja Amerika zopet stara Amerika: plutokracija s senatom in reprezentantsko zbornico, čijih člani pripadajo gospodarstvu in industriji.

Podrobnosti

AMSTERDAM, 6. »Telegraph« javlja iz Londona: Mnogo držav, ki so imele leta 1916. demokratsko večino, je prestopilo k republikancem: Arizona, Kalifornija, Colorado, Kansas, Nebraska, New Hampshire, severna Dakota, Ohio in Washington. Tudi New York, ki je veljal za branik demokratov, je prestopil k republikancem. Cox je izgubil svoj lastni volilni okraj Ohio. — Iz Orlanda (Florida) se poroča, da so se zamorci, katerih niso pripustili k volitvam, ker niso plačali davkov, zbrali in da sta bili pri tem ubiti dve ženski poleg več ranjenih. Množica je obsela enega zamorca in sežala več drugih. Hiše, v katere so pobegnili zamorci, so ibe zapaljene.

PARIZ, 6. Glasom neke vesti, ki jo je dobil »Matin« iz New Yorka, je dobil Harding 404 glasove, a Cox 127.

Harding in nemško časopisje

BEROLIN, 6. Tukajšnji listi v svojih člankih o volilnem izidu v Zedinjenih državah svare, naj se ne misli optimistično o položaju. Skoraj vsi so uverjeni, da bodo Zedinjene države vztrajale pri politiki nevmešavanja v evropske odnose. Vsekarer pa smatrajo za napredek, da Harding v svoji politiki ne bo nastopal zoper Nemčijo.

Bryan pozivlja Wilsona, naj odstopi

CHICAGO, 5. Vodja demokratične stranke Bryan, bivši državni tajnik, objavlja izjavo, v kateri pozivlja Wilsona, naj da takoj svojo ostavko.

Angleške težave na Irskem

LONDON, 6. Pri spopadu vojaštva z enim bataljonom vstaveb pri Eger Osthovnu v grofiji Longford sta bila ubita dva vojaka in nekaj jih je bilo ranjenih. V Longfordu je bilo zažganih mnogo hiš. »Daily Mirror« javlja, da je irska policija aretirala 206 sinfeimovcev v Macreenu pri Corku.

Nemiri in izgredi po Italiji

Napad na Delavsko zbornico v Bologni. — 90 oseb aretiranih.

BOLOGNA, 6. Včeraj okrog 1 popoldne so napadli fašisti tukajšnje Delavsko zbornico. V popoldne se je nahajalo kakih 100 oseb; vrata so bila zaprta. S fašisti so prišli tudi kr. stražniki, arditri in orožniki. Na nekem oknu v prvem nadstropju sta se pokazali dve osebi, ki sta hoteli, naj bi — če se hočejo — praiskali sedež Delavske zbornice samo v to določeni uradniki. Napadalcu se tej zahtevi niso oddali in kamula na to je prišlo do živahnega streljanja z obeh strani. Stražniki, orožniki, arditri in fašisti so udri velika vrata in šli v razne prostore. Vrtila se je preiskava, med katero pa je bila Delavska zbornica zelo opustošena; okna, tipe, mize, slike, stroji itd., vse je bilo razbito. Nato je bilo odvedenih okoli 90 oseb v zapore.

Ze v prvih jutranjih urah je bila v Bologni proglašena splošna stavka; stavkali so tudi železničarji in poštni, brzojavni in telefonski uslužbeni. Stavka je bila proglašena vlad odgovora, ki ga je

dal bolonjski projekt trem socialističnim poslancom, ki so zahtevali, naj se vsi aretiranci izpuste; projekt se je namreč izrazil, da zapusti taktika svoje mesto, ako bi se samo en aretiranec izpustil iz zapora.

Ob 1730 je javna lista, ki je bila zasedla poslopja, izročila Delavsko zbornico zastopnikom izvoljene komisije, katere je zahtevala, naj se izročijo izvirni z natančnim zapisnikom o vseh pustošenjih, ki so se dogodili med preiskavo Delavske zbornice.

Stavka, ki je bila v začetku proglašena samo v mestu, se je pozneje razširila tudi po deželi. Ponoči je prišlo v raznih krajih mesta do streljanja med kr. stražami in civilisti; aretiranih je bilo v teh prilikah 20 oseb. Fašisti so vdrli tudi v občinsko palačo, kjer so izobesili trobojnico. Proti večeru je napadla skupina fašistov več tramvajskih uslužbenecov.

Izgredi v Veroni. — Splošna stavka. — Poslanec Scarabello ubit.

VERONA, 6. Snoti so vdrli fašisti v magistratne prostore. Bila je proglašena splošna stavka. Po mestu je prišlo med socialisti in fašisti do krvavih spopadov, v katerih je bil poslanec Scarabello ubit. O njegovi smrti krojijo razne vesti; ene pravijo, da je umrl Scarabello vlad rane, ki jo je dobil pri eksploziji ročne granate, katero so vrgli fašisti, druge pa trde, da se je Scarabello sam usmrtil z granato, ki jo je hotel zagnati proti neki skupini fašistov.

Delavska zbornica v Reggio Calabria razdejana.

REGGIO CALABRIA, 6. Fašisti so s pomočjo arditov napadli sedež tukajšnje Delavske zbornice, katero so popolnoma opustošili; zažgali so vse rdeče zastave, ki so jih našli v prostorih omenjenega poslopja.

Španska kralj. dvojica v Parizu

MADRID, 5. Španski kralj in kraljica odpotujeta danes zvečer v Pariz.

Grški uspehi proti Kemal paši

CARIGRAD, 5. Boji med Kemalisti in grškimi četami se nadaljujejo z veliko srditostjo pri Brussi. Ker so pretrpeli občutne izgube, se ustaši umikajo. Na smirski fronti so sprožili Kemalisti ofenzivo, vsled katere je prišlo do krvavih bojev. Kemalisti so bili pognani v beg in so imeli težke izgube. Na armenski fronti so zasedle armenske čete Sarikanih.

Švicarski tečaji

ZENEVA, 6. Lira 22/50, marka 7/90, avstr. krona 1'8875, fr. frank 38'985, dolar 6'461875

IZ JUGOSLAVIJE

Nemci na Kororčnem divjajo proti Slovincem. Glasoviti poprejšnji velikovški župan Pinteritsch (poturica je hujša od Turka) je izdal odloke na vse prebivalstvo cerkvene občine St. Rupert, kjer pozivlja župljane za izgon župnika Treiberja in šolskih sester, z motivacijo, da so te osebe najbolj podpirale slovenski življenjski velikovski okolici. Pinteritsch žuga dalje, da se bodo Nemci na svojo pest maščevali, ako škof ne bi hotel izgnati imenovanega župnika in šolskih sester. Velepravična plebiscitna komisija pa je obljubila, da se nikomur ni bati nobenih posledic zaradi glasovanja! Pri znani pravici ne te komisije — kakor se je sijajno izkazalo povodom glasovanja — je zelo verjetno, da je ta komisija dala tako obljubo le za slučaj jugoslovenske zmage in da se ne bi prav nič čutila dolžna, da bi župnika in šolske sestre vzela v zaščito pred divjaštvo — kulturnih Nemcev. Saj so si bratje v imenu... kulture. Mi nekulturni ljudje pa pravimo temu... kulturni skandal.

Za narodno zdravje. Ministrstvo za narodno zdravje razvija živahno delavnost, da bi se na sistematičen način izvršila higijena v vsej kraljevini in izboljšalo narodno zdravje. V ta namen se bodo v vseh večjih krajih vršila popularna higijenska predavanja. Ministrstvo je naročilo večje število higijenskih filmov, ki bodo v krajih, kjer je kak bioskop, prikazovali najbolj razširjene in nevarne bolezni. Zdravniška predavanja se bodo tiskala v posebnih knjižicah, da se čim bolj razširijo med ljudstvom.

Stoletnica »Kranjske hranilnice«. Ta veliki denarji zavod, ki je bil svoj čas nemška posest s slovenskimi milijoni v blaginjah, prava nemška »hochburg« na slovenskem Kranjskem, a je danes v slovenskih rokah — je slavil dne 5. novembra stoletnico svojega obstanka. Zavodu predseduje g. Dragotin Hribar. Naj bi se uresničilo pričakovanje g. dr. Zerjave, ki je prišel čestitat v imenu JDS: da bo ta hranilnica sodelovala, da se zacelijo vojne rane, da bi tako vršila svoj poklic tudi v narodnem oziru.

Slovenski družini slovenski jezik!!

sva se zopet sešla. Ali se še spominjate najinega potovanja?

Car noči in samotnost v lepi obseani okolici ste oživeli v doktorjevi duši tisto staro pritahevano zaupljivost in ljubezen do sveta, pa tudi glas iz njegovih velikih in simpatičnih ust je zvenel iskreno in milo.

Stanko je takoj občutil mehkobo njegovega glasu; ali, prestrašil se je, da bi mogel podletiti tudi solzam, pak ga je bilo sram zelo; odgovoril je, sileš se, da bi mi bil glas čim navadnejši.

Oh, da! Jaz se ne srdim nikdar brez razloga, a vam hvala, da ste me vzeli s seboj, kajti, kdo ve, ali bi se če bi se mi ponudila prilika, ne primaknil Šabljarjem. Ali, onega potovanja se spominjam malo, ker je moje življenje nepretrgano potovanje.

Oprostite, če vas vprašam, radi česa bi vi šli v Šabljarce? Imate-li tam kako opravilo?

Stanko je zopet malo počakal z odgovorom, kakor da razmišlja o nečem drugem, pak je rekel:

Šabljarji so moj rojstni kraj — roditelji sem se tamkaj.

Vi v Šabljarjih? (Dalje.)

Domače vesti

Kako so volitve — delali vršile so se volitve v občinski svet tržaški. V tedajšem prvem okoliškem okraju je naša slovenska stranka kandidirala dr. Abrama. Naši voditelji volilne borbe v onem okraju — izkušeni bojovniki in dobri računarji — so računali, da zmagamo s večino kakih 100 glasov. Na dan volitve smo doživeli hruto presenečenje: zmagal je nasprotni kandidat z večino 15 glasov. Par let potem je prišel v pisarno dr. Gregorin neki pristaš nasprotnice stranke in na oni volitvi član komisije v Škledju. Razgovor se je zasukal tudi na to volitve. Na pripombo dr. Gregorina, češ, da ne more razumeti, kako da je mogel zmagati italijanski kandidat, je pripomnil oni mož da brodušo: E, gospod doktor, zdaj vam lahko, povem, kako smo napravili. Pri skrutinju smo zlagali glasovnice na kupčke po 50. V primerem trenutku je en tak kupček glasovnic za dr. Abrama — padel pod mizo in nadomestili smo ga z glasovnicami za nasprotnega kandidata! A to se je zgodilo tako spretno, da naši zaupniki niso nič opazili. — Sedaj pa računajte! 50 glasov s oodtegnili eni strani in istotoliko pridejali nasprotni. To pomenja diferenco 100 glasov. Da se ni zgodil tak — manever, bi bil dr. Abram — ker je nasprotni zmagal, le s 15 glasovi večine — izvoljen s kakih 100 glasovi. Naši voditelji so torej dobro računali, samo da jim je — poštenje volilno komisije prikazalo račun. In potem so kričali o zmagi italijanstva v Škledju.

Prečudna stavka. Med poštnimi uslužbenci III. kategorije je izbruhnila mala stavčica. Pravimo stavčica, ker zares ne zasluži ime stavka, naj bodo posledice kakršnekolik. Stvar je v tem-le: V stavko so stopili le začasni uslužbeni, večinoma novili nameščencev iz Italije. Stavka se je začela predenajednako o polnoči, a vzrok ji je baje te, ker vlada jim ni dala predpisane p-tarske obleke, temveč morajo rabiti v službi svoja lastna oblačila. Vsi stavkujoči postarji pa so člani takojkone novane narodne delavske zbornice, ki spada kot takšna v področje splošne fašistovske organizacije v našem mestu. Ker pa so vsi drugi postarji člani splošne delavske zbornice, niso svedra večerj zjutraj ničesar vedeli o napovedi kake stavke. Rudi tega so prišli kakor po navadi v službo ob navadnih urah. Nekam nenavadno pa se jim je zdelo vsem na pošti, posebno jim je presenetila navzočnost nenavadnih tujih gostov, ki so se precej samovoljno obnašali. Takoj se je začelo govoriti o stavki začasnih uslužbenecv in ko se je izvedelo, da jo je proglašila fašistovska delavska zbornica, so sklenili pismenosti in drugi uslužbeni, da ne pojdejo raznašati pismen, ker da bodo na ulici izročeni na milost in nemilost fašistovskim izrednikom, ki da so vsi oboroženi z revolverji. Posrejevali so vsi uradniki iz poštnega ravnanstva, prišel je tudi neki uradnik s kvesturo, ki je nudil spremstva orožnikov. Niso se mogli sporazumeti in delo je moralo zastati. Stalni poštni uslužbeni, ki se v začetku niso nikakor mogli orientirati, so šli v delavsko zbornico, kjer so priredili zborovanje, na katerem se jim je pojasnilo, v čem je stvar. Nastopil je tudi govornik fašistovske delavske organizacije, ki pa so ga obsuli z odločnimi protesti in celo žvižganjem. Sklenili so, da pojdejo na delo kot po navadi, toda ven iz pošte ne, ker da niso varni svojega življenja. Na ta način je postala začetna stavčica zares prava splošna stavka. Izgredov ni bilo dosedaj nikalih, razen par izpadov. Tako je n. pr. eden stavkujočih zakrčal drugim postarjem, ki se niso hoteli udeležiti stavke: Avete fatto le sciopero per la Russia, per Roma non volete Vedremo! (Stavkali ste za Rusijo, za Rim nečete, bomo se videli). Po tem izpadu je takoj izginil in ni se moglo ugotoviti, kdo je bil. Ob vhodu v poštne poslovnice so priлеpljeni grozljivi proglasi proti tistim, ki nečajo podpisati stavke. Pred poštnim poslopjem pa so stale gručice stavkarjev z namenom, da ne puste ven tistih, ki bi se vendar usodili iti na delo. Teh pa je le malo, kajti vsakemu mora biti neprijetno raznašati poštne pošiljke v spremstvu orožnikov ali kr. stražnikov. In tako je ta prečudna stavčica popolnoma paralizirala poštno raznašalno službo. V nastopnem priobčujemo obvestilo poštnega ravnanstva glede zastarelih poštnih pošiljatev, ki se glasi:

Vlad stavke poštnega in brzojavnega osebja, nameščenege v službi za razpošiljanje na dom, se naznanja občinstvu; da se danes, v nedeljo, lahko dvignejo pisma in dopisnice ter brzojavke v centralnih poštnih in brzojavnih uradih, in si-er do 12. ure pisma in dopisnice, brzojavke pa ob vsakem času.

Demonstracija proti angleškemu konzulu. Tržaški listi sami so izrecno priznali, da je bil vsled tiste — da ne rečemo drugače — neslane demonstracije v gledališču Verdi proti angleškemu konzulu tudi velik del občinstva skrajno ozlovoljen in da so zato mnogi zapustili gledališče takoj po demonstraciji. In tudi, kolikor prihajamo mi v stike s italijanskimi krogi, moremo reči, da vse, kar je pameznega, sodi, da so s to demonstracijo slabo postužili italijanski stvari. In tisti doktor, ki je z odra doli opravičeval demonstracijo, oziroma pojasnjeval vzrok, je temeljito zgrišil svoj vzrok. Stvar se enostavno ne da opravičevati. Kam pa bi prišli, za božjo voljo, ako bi se udomačil običaj, da bi žalili zastopnike drugih držav edino zato, ker je morda kak list v tisti državi napisal kaj neprijetnega, pa bilo tudi nedostojnega na škodo druge države? Potemtakem bi morale vse države, da se izognejo nevarnosti takih žaljev, kakor se je zgodilo v tržaškem gledališču, zatreti — svobodno tiskati! Kaj bi rekli italijanski listi, ako bi jim italijanska vlada hotela odtegniti svobodno besedo o stvareh v drugih državah? Tega ne more in ne bo hotela; zato pa je tudi ne more nikdo obremenjati z odgovornostjo za to, kar piše kak angleški list o dogodkih v inozemstvu. Kamo-li, da bi aneli proglašati zastopnike drugih držav odgovorne za se maščevati nad njimi radi tega, kar je pisal kak list v njihovi državi? To bi bilo proti vsakemu pravilu v mednarodnih odnosih! Zato je tako jasno kakor a — b — c v prvem razredu ljudske šole. Naj gospoda demonstranti sučejo stvar in jo opar-

PODLISTEK

TUJINEC

Danilo Šimunović.

Stanko ni mislil, da bi mogli tudi drugi vedeti za njegovo žalost in nemir; sedaj pa mu govori ciganka take stvari, kakor da je bila v njegovem srcu. Ni za dušo vsakogar, da je brez doma in strehe — to je samo za nas, za cigane. Preskrbi si hišico, pak tam mlado ženo po srcu svojem in tuga tvoja mine — je šepetala stara ciganka ter gledala nanj kot stara znanka in prijateljica.

— Da, da — možno je, da je tako — je mislil pri sebi Stanko — ali, kako vidi ona, kaj je v moji duši? Pa — kako bo meni kasneje? — je vprašal na glas.

— Se se boš moral zmuciti, še, ali svojo hišo boč vendar imel in ženo lepo dobiš — je rekla ciganka čvrstim glasom, pak izpustila njegovo dlan ter takoj stegnila svojo, da sprejme dar. Stanko se je povrnil zamišljen k tovarišu a dvojica mladih ciganov mu je div-

je zasvirala neko plasno pesem v počasnejšje.

Ko se je voz odpeljal, se je Stanko često ozrl na njihovo nočišče, a njegove lepe temne oči in temnopoltni orbaz je bil tužen, dočim mu je na rdečih ustih s sajestimi ustnicami trepetal otroški smeh.

In ko je na ovinku okolo nekega sadovnjaka izginil ciganski tabor iz vida, je Stanko izdihnil ter je kakor v sramu obrnil glavo od svojega debelega sopotnika, ko ga je ta pogledal začudeno ter odprl svoja velika usta.

Celo tudi kočijaž in pijani razmršeni kmet, ki je sedel pri njem, sta se ozrla, bogvedi čemu, ali nista izpregovorila.

— Malo vas poznam, gospod Stanko — saj sva bila v vsem le dva dni skupaj, ako se spominjate, vendar se vam čudim kakor človeku, ki živi v svetu — je rekel slednjič doktor.

Stanko pa je občutil samo plamen v obrazu in se premaknil na sedežu.

— Kajti, če ste šli k ciganki, ker verujete, da vam ona more prorokovati bodočnost, potem pa, oprostite mi, ne vem niti sam, kaj naj bi rekel o tem

slučaju... A, ti, neumnež, ne šibaj tako konj, saj vidiš, da sta zasopela v stmol!

In res, konja sta se začela vpenjati ob tratinji, a to je bil precej visok breg rdeče zemlje, z mlakami zaraščenimi z račjem in nizkimi vrhami, med katerimi je molela po kaka mlada jablana in kako staro osušeno deblo.

Voznik je zataknil bič, a pijani kmet se je začel nenavadno zibati; vidlo se je, da je zaspal, čim je jel voz voziti počasneje.

Stanko kakor da je razmišljal, kaj naj bi odgovoril na ono posvarilo, ali kakor da mu niso hotele priti na misel besede, ki bi mogle dopovedati njegovo misel, še manje pa tisto, kar je čutil A to je razsrdilo in rekel je s težavo:

— V meni ni samo misli, ampak tudi čustva; ako ga vi nimate, potem je bolje, da ne govoriva o sličnih stvareh.

— Ha, ha, ha! Stara ciganka, dlan, nekoliko krajačev pa — čustvo! Oprostite — ali jaz se moram temu smejati.

— Ne jezite se, gospod, da sva po tolikem času obnovila poznanstvo, in verujte, da je tudi meni jako ljubo, da

vičujoče kakor bošče, dejstvo je, da so s tisto demonastracijo proti angleškemu konzulu zagrešili ljudje brezskrbnost in nerazodnost! Kaj drugega bi bilo seveda, če bi bila angleška vlada sama — bodi z besedo, bodi v kakem svojem notornem, oficijelnem ali oficijoznem glasilu — razkazila italijanski narod. V takem slučaju bi bila kaka reakcija vsaj razumljiva, čeprav stoji dejstvo, da tudi zastopniki držav v inozemstvu ne morejo biti osebno odgovorni za dejanja svojih gospodarjev. Tako pa — velika neumnost! Razumljivo je torej, da je vrhni državni funkcionar v Trstu hotel z opravičevanjem in obžalovanjem. In morda je blizu časa, ko bo kakega mogočnega gospod v Italiji vzdihoval z Goethejem: »Die ich rief, die Geister, werde ich nun nicht los.« Izvali so duhove in ti jim postajajo neprijatelji!

Jarem kulture. Pod tem naslovom je priobčila »Jugoslovenska Obnova« »Njiva« (št. 25) izvrsten članek, ki iz njega posnemamo sledeče: Ententa je pravila, da se vojskeje z Nemci za to, da reši kulturo, a Nemci so reševali Wilhelmovo kulturo pred slovenskimi narodi. Vse to je bil jarem z amase, ki so pod njim bile tem bolj oduševljene za boj.

Pri nas so za vojne bili mnogi ententofili in Jugosloveni, a zdaj so — iz ressentimenta, t. j. od nevolje, ker se prevarjani ne morejo maščevati — proti ententi in proti jugoslovenskemu edinstvu in za separacijo, in sicer — v imenu kulture! Tak človek vojuje za svojo kulturo... Njegovega srca se je dojmila »kultura« in on ne more brez svoje »kulture« nikamor, ljubi do blaznosti svojo cirilico, ljubi do religioznosti svojo latinico, edini spas vidi v obdržanju svoje »kulture«, ker bednik ne more razumeti, da se izolacija proti našemu osnovnemu pojmu kulturnosti... Tako so si »kulturni« separativisti našli nov jarem in vlečejo pod njim breme Bog ve čigavih interesov, interesov, ki so morda daleč od vsake kulture...

Kdaj se zloni ta jarem »kulture« nacionalne (slovenske, hrvaške ali srbske) kulture?

»Morajo izmreti v Avstriji odgojeni pisec članek, ki so zapreka, da se (slovenska ali) srbska profsorska kultura še ne sme zediniti s hrvaško profsorsko kulturo v eno jugoslovensko kulturo pedagoških članek, ker bi se s tem morda izgubil izvesten kulturni aromat teh članek na eni strani... Morajo izmreti vsi pisec novel in lirskih pesmi, ki se sedaj omejujejo na specialno provincionalno in pejažno mišljenje, boječ se in ogibajoč se širših človeških dimenzij... Morajo tudi na oni strani, v Srbiji, izmreti vsi ustavnjaki starega kova, spoštovatelji tradicionalnih metod v parlamentu, pri volitvah, v upravi, v gospodarstvu, da dajo prostor onim, ki nimajo take splošne kulture prosloriti. Morajo kratko malo izmreti vsi, ki dandanes vlečejo pod »jarmom kulture«...

Ne bilo bi treba čakati smrti tolikih »kulturnih ljudi«. Toda druga možnost je dana. Naj ti ljudje samo vržejo s sebe težni jarem podedovane kulture in rodila bi se takoj prava jugoslovenska kultura.

Ok tej priliki iznova priporočamo revijo »Jugoslovenska Obnova« — Njiva, ki izhaja v Zagrebu (ena številka v latinici, druga v cirilici). Uredništvo in upravnštvo: Zagreb, Nikolićeva ulica 8.

Uradne vesti

Ofitake Stipendije. Ministrstvo za osvojenostne posrednosti razpisuje dve stipendiji za št. državni zavod za industrijo usnja v Torinu. Protnje se morajo vložiti najpozneje do 15. novembra t. l. civilnemu komisariatu za mesto Trst in okolico julica XXX. oktobra 7; pravila za natečaj so na vpogled v kabineto gosposodstva urada.

Z začetkom tolskega leta 1920-21 so podelili naslednje stipendije iz ustanove »Marenzi« v znesku letnih 200 lir vsaka, v prid revnim in vrednim dijakom, pristojnim ali pa rojenim in bivačim v Trstu, kateri obiskujejo tukajšnje obrtno šolo in sicer: 1.) ena gojenca stavbinskega oddelka; 2.) ena gojenca mehanike oddelka; 3.) ena gojenca mizarkega in strgarskega oddelka, ena gojenca rezbarskega oddelka, ena gojenca kamnoseškega oddelka in ena gojenca oddelka za sobne alisarje šole za obrtne mojstre; 4.) ena gojenca kakrsnegakoli oddelka šol za obrtne mojstre.

Iz dohodkov omenjene ustanove se nakazata tudi dva zneska po 150 lir, s katerima se prekrbata dva revna in vredna dijaka za obrtne mojstre, s potrebnimi orodjem in knjigami za tozadevalni izloveni poklic. — Iz ustanove »Marco Levi« gurd. l. V. se podelijo naslednje podpore ubožnim in vrednim dijakom, pristojnim v Trstu, in sicer: Po 600 lir 10 popdov, od katerih 6 za visokošolske pravne, medicinske in filofske, 2 za visokošolske tehniške fakultete in 2 za visokošolske kakšne akademije umetnosti ali kakšnega glasbenega konservatorija; po 400 lir 10 stipendij, od katerih štiri za dijake stavbinskega ali mehanike oddelka tukajšnje obrtne šole, dve za dijake trgovinskega oddelka tržaške akademije za trgovino in navitiko, ali za mladeniče, ki so dovršili omenjeno šolo in obiskujejo kakšno višjo trgovinsko šolo ali pa vršijo brazplačno trgovinsko prakso, ako so tekom študija in omenjeni akademiji uživali kakšno stipendijo iz omenjene ustanove; dve za dijake navitnega oddelka akademije za trgovino in navitiko v Trstu, ali pa za mladeniče, ki so v navitniški praksi in ki so tekom študij na akademiji uživali kakšno podporo iz ustanove »Marco Levi«; dve stipendiji za dijake kakšne srednje šole (gimnazije, realske) v Trstu. Ena stipendija iz vsake kategorije se mora podeliti židovskemu mladeniču, druga pa mladeniču kakršne si bodi veropovedi. — Protnje za stipendije iz ustanove »Marenzi« in »Levi« se morajo, opremljene z vsemi potrebnimi izpričevanji, vložiti do 20. novembra t. l. vložnemu uradu tukajšnjega magistrata.

Pristojbina za odvažanje mrh po konjedercu. Od 16. t. m. dalje je določena nova pristojbina za odvažanje mrh po konjedercu in sicer: Za luksuzne hanje, za konje tvrde, podjetij in trgovcev in sličnih 30 za glavo; za konje voznikov, izvozečkov, poljedelcev, konje za klanje, za vole, krave, bke in mule 20 lir; za žrebete brez izjeme do šestih mesecev 10 lir; za osle, teleta, pračice, ovce in koze 5

lir; za mlade pračice in za mlajne živali na splošno 2 lir, za pos vake vrste 6 lir; za galle mase in podobne predmete 6 lir od kvintala. Drugi pogoj glede izkoriščanja kož in glede potrebnih prevozov ostanejo neizpremenjeni.

Raspis Stipendij. Mestni magistrat naznanja, da so razpisane za šolsko leto 1920-21 naslednje stipendije v prid revnim in vrednim dijakom in sicer: Iz ustanove »Hijeronima Grego«: 1) Dve stipendiji za dijake, ki so dovršili kakšno tržaško občinsko realno in ki se sedaj nadaljujejo študije na kakšni višji državni tehnični šoli; 2) dve stipendiji za dijake, ki so dovršili kakšno tržaško gimnazijo in ki nadaljujejo študije na kakšni državni univerzi in kakršnikoli fakulteti; 3) ena stipendija za dijake, ki je dokončal tečaj trgovinskega oddelka tujsnjega akademije za trgovino in navitiko, in sicer za dobo dveh let in priključevanju na višji trgovinski študij in za dobo enega leta tekom enoletne brezplačne prakse takoj po dovršenem višjem trgovinskem tečaju ali za dobo enoletne trgovinske brezplačne prakse po dovršenem trgovinskem tečaju gorionemjene akademije; 4) ena stipendija za dijake, ki je dovršil tečaj navitnega oddelka omenjene akademije, za dobo po zakonu določene navitne prakse. Stipendije iz ustanove »Grego« znašajo vsaka po 600 lir na leto. — Iz ustanove »Mazoni« se podelijo 4 stipendije in sicer dve revnim gojencom občinskih realk in dve revnim dijakom, izmed katerih je eden pristojen v tržaški občini in izjavi, da se posvetijo duhovniškemu poklicu; prosilci iz gimnazij morajo biti vpisani v četrtim gimnazijemskem razredu. — Iz ustanove »Adolfa Frantza« je razpisana stipendija v znesku letnih 316.80 v prid mladeniču, pristojnemu v tržaško občino, ki je dovršil kakšno tržaško gimnazijo in je vpisan na medicinski fakulteti kakšne univerze. — Samo za šolsko leto 1920-21 se podeli študijska podpora iz ustanove »Kom. Muzio de Tomasina«, namenjena vrlenu medicincu, pristoji v Trst. Podpora znaša letnih 680 lir. — Iz ustanove »Ananias« se podeli za šolsko leto 1920-21 devet stipendij, vsaka po 400 lir na leto, v prid revnim sirotam ali pa otrokom ubožnih staršev, katoliške ali armenske katoliške veroizpovedi, rojenim v Trstu. Podpore dobijo le dijaki, ki so je vredni vsled lepega vedenja in uspešnih študij v prejšnjih letih. — Protnje za stipendije morajo biti opremljene z vsemi potrebnimi izpričevanji (rojstni list, ubožni list, zadnja šolska izpričevanja itd.) ter se morajo vložiti za podpore iz ustanove »Adolfa Frantza« in »Mazoni« do 20. za druge pa do 30. t. m. pri vložnem uradu na tukajšnjem magistratu.

Društvene vesti

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer. Spored: 1. Pevski nabor. 2. Kuplet »Pa Napuljani« iz igre Legijonarij. 3. Dvospev iz opere »Grof Luksemburški. 4. Dvospev »Na svetu vendar je lep«. 5. Kuplet »Čes mi biti ljubica«. 6. »V civilu, burka in enem dejanju. — Prosta zabava, šaljiva pošta in ples do 24. Preskrbljeno je za dober prigrizek in sladko kapljico. Vstop je dovoljen samo s povabilom. Ker je »Dramatični krožek« sedaj prvi budilec v zaspanem Škedenju, budi in kliče: »Vsi na prvi zabaven in družinski večer.«

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Spored: 1. Pevski nabor. 2. Kuplet »Pa Napuljani« iz igre Legijonarij. 3. Dvospev iz opere »Grof Luksemburški. 4. Dvospev »Na svetu vendar je lep«. 5. Kuplet »Čes mi biti ljubica«. 6. »V civilu, burka in enem dejanju. — Prosta zabava, šaljiva pošta in ples do 24. Preskrbljeno je za dober prigrizek in sladko kapljico. Vstop je dovoljen samo s povabilom. Ker je »Dramatični krožek« sedaj prvi budilec v zaspanem Škedenju, budi in kliče: »Vsi na prvi zabaven in družinski večer.«

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Spored: 1. Pevski nabor. 2. Kuplet »Pa Napuljani« iz igre Legijonarij. 3. Dvospev iz opere »Grof Luksemburški. 4. Dvospev »Na svetu vendar je lep«. 5. Kuplet »Čes mi biti ljubica«. 6. »V civilu, burka in enem dejanju. — Prosta zabava, šaljiva pošta in ples do 24. Preskrbljeno je za dober prigrizek in sladko kapljico. Vstop je dovoljen samo s povabilom. Ker je »Dramatični krožek« sedaj prvi budilec v zaspanem Škedenju, budi in kliče: »Vsi na prvi zabaven in družinski večer.«

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

Škedenjski dramatični krožek priredi v četrtak, dne 11. t. m. v dvorani »Gospodarskega društva« v Škedenju svoj prvi Martinov in družinski večer.

kar je ostal pri nas strugo prepovedano. Zato se ga izpovedati na vsakomur, ki ga je prosi koncu zaplenila, ga je moč postave vprašati: »Ali imate kaj denarja?« Francoski se je pogrnal za črsto, malo pomislil, nato je odvrnil: »Imam tri velike hiše v Trstu, od katerih sem v dveh že večkrat stal, a tretja me še čaka na stara leta.« Uradnik se je razljudil nad temi besedami in ga je še enkrat vprašal, naj natančno pove. Sedaj je že vrela kri ubogemu Francosu. Na kratko je obrazil moč postave pod nosom, rekoč: »Ja, tri hiše imam v Trstu. Prva je »špitalska, druga je »priznana, tretja me še čaka, ko bom star, namreč »špitalska. Francoski se je preveč zaletel s temi besedami in roka postave ga je spravila v luknjo, kjer je bil do danes zjutraj, ko se je »mežnar« prvič pri sv. Antonu na zvon obesil.

Acqua fredda na gorkem. Tukajšnja kvestura je dobila potom brozjava od policije iz Bitonto v Italiji obvestilo, da biva v našem mestu neki Vid Acquafredda, ki ga sedaj, ko imamo v Trstu burjo, res zelo zebe, toraj je njegovo ime na pravem mestu. Stanovanje si je najel »Mrza voda« v ulici Riborgo. Acquafredda je imel v Bitonto v Italiji odsedel en mesec zapora. Ker mu pa »pešta šušnja« ni kaj ne uga, zato je prišel v Trst, kjer je mislil, da ga tukaj ne bodo zasledovali. Pomislil ni ubogi Vid, da imajo dandanes oblasti tudi take aparate, da po »dratu« govorijo. Policijski agenti so sli večraj zjutraj na obisk k našemu gorionemovanemu gospodu. Dobili so Acquafreddo še v postelji. Vrel si ga s soboj in po zaslišanju je moral v ulico Coroneo, kjer bo mesec dni jedel mesto »paste inte« tržaški »fažov« in »rščet«.

Želodeček, ki nima časa. Večraj popoldne je bil službojuči zdravnik rešilno postaje pozvan v ulico San Servolo št. 9. Ko je prišel na lice mesta, je našel avlozoda gospo, ki je krevetito plakala. Na vprašanje: »Kaj vam pa boli mama?« — mu je odgovorila: »Na mene, ampak sina boli. Poslušajte g. zdravnik! Moj sin je taka packa, da se je vina tako napil, da — oh — sedaj umira.«

V sobi je ležal mladi 16letni Francek Rubissa v makuhi golaže in krompirja, ki se je povrnil na ta svet. Stokal in pritegovil se je na vse strani, a v želodcu mu le ni hotelo prejemati. Tako se je v vianalezal, da je začel njegov želodeček »strajkatiti«. Zdravnik mu je dobro »izpumpal« iz želodca dobrega pivpavca. Tako je zdravnik zadovoljil sinka in mamko.

Poizkuten sameur. Večraj je okoli 1. ure popoldne sedel v kavarni »Edison« 25letni mladenič Pangoni Arrigo, stanujoč v ulici Scusa št. 7. Zamisljeno čita časnik in si tu pa tam zapíše v svoj notes par besed. Pred sabo ima polno časopisov in vsako minuto si vzame drugega v roke. Naenkrat vzame iz čepa malo steklenico in popije vse njeno vsebino. Čez nekaj minut se je slišalo po kavarni bolesto stokanje ter glas človeka, ki se bori s smrtjo. Prihiti so takoj natakariji in prepeljali neorečnega v mestno bolnico, kjer je zdravnik dožgal, da se je zastrupil s karbolno kiselino. Po njegovih svojcih je dožgal naš poročevalec, da je omenjeni Arrigo Pangoni trgovski potnik, ki se več let boleha na živčni bolezni. V bolnici se nahaja v II. oddelku.

Avtomobil je povozil. V petek ponoči, okoli četrte ure, so pripeljali v bolnico 12letno Pavlino Barič iz Repentabre št. 22. Pavlina in njena mati sta se za trenutek ustavili v Dutovljah. Naenkrat je prihitel oseben avtomobil in podi Marijo na tla. Deklica je dobila teže poškodbe na glavi in telesu.

Lažni tatovi. Preteklo noč so neznan tatovi že proti jutranjim uram vdrli v trgovino vestin, last Petra Botteri v ulici Giulia št. 1. V prodajalno so prišli okoli zvečer, a s ponarejenimi ključi so odprli težavno zaveso. V trgovini so pokradli za 19 tisoč lir salam in klobas. Tatvina je bila naznanjena kvesturi.

Živla aprodizljske komistje

za teden od 8. do 13. novembra 1920.

(Preščinje se številka 30 živilske izkaz.)

Na odmerak:

Testenine: 1/2 kg po 190 lir kg;

Koruzna moka: 40 dkg po 90 stot. kg;

Sladkor: 10 dkg po 6 lir kg;

Olje: 15 cl po 140 liter.

Posesniki ubožniških izkaznic imajo pravice samo do nakupa sladkorja.

Dopisi

Iz Brega. Precej časa je že, kar ni javnost slišala o »političnem položaju« našega Brega, zlasti o vodstvu občinske uprave, o kateri se je toliko pisalo in govorilo. V takratnih dopisih se je orisal značaj nekoga Sobza in Pangera, ki se vsiljujejo na krmilo občinske uprave; in sicer sta to dve pojavi, o katerih neče ogrova večina občanarjev ničesar ališati. Razlog je povsem pravičen in razumljiv. Prvo imenovani je moč — ako mu lahko damo to ime — brez značaja. To je »moč«, ki pred komisarjem in orožnikom pada na kolena; to je »moč«, ki je egoist do akrajnosti; to je »moč«, ki mu ne moremo v narodnem pogledu zaupati popolnoma ali; to je »moč«, ki je tako slava vodil aprodizljske komistje — na jezo občanarjem; to je »moč«, ki ni čutil na vse dopise, priobčene v slovenskih listih, potrebne odgovoriti niti e eno vrstico; to je »moč«, ki razljudi po pravici druge ime, nego moč, in e takih močeh nečemo ničesar ališati. Ste li razumeli vendar enkrat, g. komisar, ali nimate še razumeli? Proč e Sobzaci ki ga ne moremo, mi nečemo ničesar ališati o njem! Ako, g. komisar, tudi imenujete Sobza za svojega naslednika, vedite, da bo Sobz osebna brez moči, osebna brez uplavl Zastoj bodo njegovi odloki in ukazi. Mi Sobza ne pripoznavamo. Sobz je za nas pok. Martenc.

O drugi osebi — Pangerc — upamo, da tudi ni potrebno izgubljati besed. To je moč, ki je napravlil ncer mnogo dobrega, a tudi mnogo slabega. Privredel je občinsko upravo do roba-propada. S tem gospodom se danes računai niso na čistem. Taki »voditelji« naj gredo v »genuzije«. Upamo, da bo tudi deževni odbor tega meseca in da takih oseb ne bo nikdar potrljal v upravljalni odbori! Ako, g. komisar, hočete vsakrati pri svojem svojem, svobodno! Vedite pa, da uberemo mi drugo pot in da ne odnehamo, dokler ne bodo odpravljene taki »značajni« in osebe, ki so nas gospodarsko toliko oskudovale.

Iz Logatca. Kaj se pravi Logačane v »čajtjenje« cerkveni zbor povsok in godbeno zabavo v prostoro. Privredel je občinsko upravo do roba-propada. S tem gospodom se danes računai niso na čistem. Taki »voditelji« naj gredo v »genuzije«. Upamo, da bo tudi deževni odbor tega meseca in da takih oseb ne bo nikdar potrljal v upravljalni odbori! Ako, g. komisar, hočete vsakrati pri svojem svojem, svobodno! Vedite pa, da uberemo mi drugo pot in da ne odnehamo, dokler ne bodo odpravljene taki »značajni« in osebe, ki so nas gospodarsko toliko oskudovale.

Iz Logatca. Kaj se pravi Logačane v »čajtjenje« cerkveni zbor povsok in godbeno zabavo v prostoro. Privredel je občinsko upravo do roba-propada. S tem gospodom se danes računai niso na čistem. Taki »voditelji« naj gredo v »genuzije«. Upamo, da bo tudi deževni odbor tega meseca in da takih oseb ne bo nikdar potrljal v upravljalni odbori! Ako, g. komisar, hočete vsakrati pri svojem svojem, svobodno! Vedite pa, da uberemo mi drugo pot in da ne odnehamo, dokler ne bodo odpravljene taki »značajni« in osebe, ki so nas gospodarsko toliko oskudovale.

Iz Logatca. Kaj se pravi Logačane v »čajtjenje« cerkveni zbor povsok in godbeno zabavo v prostoro. Privredel je občinsko upravo do roba-propada. S tem gospodom se danes računai niso na čistem. Taki »voditelji« naj gredo v »genuzije«. Upamo, da bo tudi deževni odbor tega meseca in da takih oseb ne bo nikdar potrljal v upravljalni odbori! Ako, g. komisar, hočete vsakrati pri svojem svojem, svobodno! Vedite pa, da uberemo mi drugo pot in da ne odnehamo, dokler ne bodo odpravljene taki »značajni« in osebe, ki so nas gospodarsko toliko oskudovale.

Iz Logatca. Kaj se pravi Logačane v »čajtjenje« cerkveni zbor povsok in godbeno zabavo v prostoro. Privredel je občinsko upravo do roba-propada. S tem gospodom se danes računai niso na čistem. Taki »voditelji« naj gredo v »genuzije«. Upamo, da bo tudi deževni odbor tega meseca in da takih oseb ne bo nikdar potrljal v upravljalni odbori! Ako, g. komisar, hočete vsakrati pri svojem svojem, svobodno! Vedite pa, da uberemo mi drugo pot in da ne odnehamo, dokler ne bodo odpravljene taki »značajni« in osebe, ki so nas gospodarsko toliko oskudovale.

Iz Logatca. Kaj se pravi Logačane v »čajtjenje« cerkveni zbor povsok in godbeno zabavo v prostoro. Privredel je občinsko upravo do roba-propada. S tem gospodom se danes računai niso na čistem. Taki »voditelji« naj gredo v »genuzije«. Upamo, da bo tudi deževni odbor tega meseca in da takih oseb ne bo nikdar potrljal v upravljalni odbori

Ivan Balogh:

Čez mesec dni: X. oktobra

Pišem nrtvaški list...
Vstajal je angel iz gora,
vstajal je iz hvaljke preko neba,
bel, kot solnce čisti.
V srohi se vžigal je plamen,
in padal je, padal težak kamen,
in preko gora in preko neba
šlo je, hitelo milone žetla.
Vsa deca nedolžna, vsi pestri cvetli,
obrazni smejoci — v zelenje odeti
in matere vse — na prede jim spili
njih lasna krti.
In smetoki svi
se čudi in čudi,
ko vstaja zarja,
in ura vstajenja
udarja.

Umolkni zvon,
ugasni tres,
tožba mrčen
gre do nebes.

Črn oblak zakrli je sonce,
vse je nebo —
zaplakal je angel,
oh — kako!
Povešal peroti je na tla,
ko jo zarja vstajenja milno šla.

Tam pri oknu mati sedi,
v navih svojemu detu drži,
iz črnih oči lučbeni gori.
Mati čira se v daljino plan,
ki karje jo žalosti pačofan,
tam zunaj druhat pijna vriska,
ko ona smilja nase prišiska.
„O, da bi vedelo dete ti,
kaj se s teboj enkrat zgodi,
šel boš med sovražnikov voj,
šel boš — in zatež težak svoj;
ko mati tvoja v grobu spi,
je sin ne pozna, možli.“
Oh, skoko, rudi umi,
prečno zatež svojto šilo!
In skoko so je zbudili iz sna,
privrela je pesem iz srca mu dala:
„Ne, mati!“
V mladosti zlati
iz tvojih prstih ljubene sem piš,
iz tvojih oči se lučbeni učil,
iz tvojih rok se lučbeni prejel
in tebe kot mater edino objel.
Potrpi, o mati!
Jaz dete sem. Postal bom mož,
kot venec spleten cvetovih rož,
bo vstala truma — med brati.
Tedaj n'ni angeli zakleče:
Vstajenje,
Rešenost —
Prisilni na usta rudeč je rubin
ljubezni iz zveste, obilube spomin.
Prislego je dete
od Gospesvete.

Književnost in umetnost

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani je imel v soboto, 30. oktobra svoj redni občni zbor. Poročila podana na običnem zboru, kažejo na veliko delo na umetniško-glasbenem polju, ki je v prav mnogem poslovnem letu izvedel odlični pevski zbor „Glasbene Matice“ pod smotrnim in energičnim vodstvom koncertnega mojstra Hubada. Med vsemi nastopi tega zbora, ki jih je bil v zadnjem letu veliko število, so je odlikoval koncert o priliki obiska regenta prestolonaslednika Aleksandra v Ljubljani, ki je stal na izredno visoki umetniški stopnji. Poleg tega je pevski zbor „Glasbene Matice“ priredil deloma s sodelovanjem posestrimskega „Orkestralnega društva“ „Glasbene Matice“, razne druge koncerte, solo-koncerte, mladinske glasbene prireditve in aranžiral nastope izven-ljubljanskih odličnih pevskih društev, kakor plzenske „Smetane“, hrvaškega pevskega društva „Lisinski“, mednarodnega pevskega društva in več navdušeno sprejetih koncertnih nastopov na Koroskem. Pevski zbor je šel v zadnji sezoni povprečno 160 pevcev in pevki. Predsednik in tajnik sta v svojih poročilih izrekla koncertnemu mojstru Hubadu v pretrpetljivem hipu, ko je mojster Hubad po 28letnem delovanju kot kapelnik in vodja pevskega zbora „Glasbene Matice“ moral odločiti koncertno vodstvo vladar preobličeno kot ravnanje konservatorija in glasbene šole Matične, najskrajnejšo zahvalo pevskega zbora, ki je priredil prisotnemu mojstru Hubadu burne ovacije. Vodstvo pevskega zbora je bilo poverjeno za letošnje pevsko sezono glasbeniku Niku Štritufo.

Na volitvah novega odbora, v katerega so bili večina zopet voljeni odborniki in lanske odbornice, razen onih, ki so odstopili iz zasebnih razlogov, ali ker so morali službeno zapustiti Ljubljano, je prečital poslušatelj podpredsednik prof. Lovše pisno dosedanjega predsednika pevskega zbora Rapeta, ki izjavlja, da valed preobličeno s strokovnim delom ni, žalibog, v stanju prevzeti kake funkcije v prihodnjem odboru. Na predlog enega najstarejših pevcev Glasbene Matice, Završana, je občni zbor odpoved dosedanjega predsednika s obžalovanjem na znanje in izvoli na predlog istega Završana po velikem in s soglasnim ploskanjem pevca Josipa Prunka za predsednika pevskega zbora. Bivši pevec tržaške in goriske podružnice „Glasbene Matice“ so bili že lani ob svojem vstopu v pevski zbor „Glasbene Matice“ v Ljubljani sprejeti z veliko prisrčnostjo in brataskim navdušenjem. Z lanske leto sta bila dva bivša člana tržaške Matice, Fran Rus in Jos. Prunk, voljena v odbor. Z letošnjo izvolitvijo bivšega podpredsednika tržaške Glasbene Matice, Jos. Prunka pa je najodličnejši slovenski pevski zbor Ljubljanske Glasbene Matice je hotel še posebno poudariti svojo neizgledno bratasko vzajemnost in svoje laskavo priznanje resnemu dosedanjemu delovanju tržaških in goriskih „odruženj“, in voje simpatije do brataskih pevskih in glasbenih ins. „ci“, ki so vzniklo iz enotne Matice in bile sedaj po neprilakovani politični usodi odtrgane od svojega bivšega naravnega središča.

Tajnikom je bil zopetizviljen dosednji dolgoletni ne morni in idealno glasbeno navdušeni pevec in pesnik Peruzzi.

Po rešitvi nekaterih slučajnosti interne naravi je zaključil novoizvoljeni predsednik občni zbor s pozivom na vse pevke in pevce, da ne pustijo v idealnem stremeljenju in vstrajnosti v svrhu, da se vzdrži visoki umetniški nivo, na katerem mora pevski zbor „Glasbene Matice“ nadalje, kakor dosedaj, vršiti svojo visoko glasbeno in pevsko milo.

Gospodarstvo

SADJARSTVO.

Poleg vinogradništva je za časa vojne silno trpelo tudi sadjarstvo; zategadelj se mora kmetovalec marljivo lotiti tudi obnove sadovnjakov. Kajti, vemo, da ima danes sadje veliko vrednost kot domača hrana in visoko tržne cene, a tudi sadni material je jako drag. Zato naj bi si kmetovalec, če le možno, smatral divjake, jih cepil ter jih svojememu presadil na stalno mesto, s čimer se mu stotero poplačala trud in trošek. V to svrhu si kmetovalec jescni kje v zavetju na globoko prapoklje in pognoji en meter široko leho ter poseje vanjo nekaj letošnjega semena divje jabolke in hruške v vrstah ter jih pokrije palec na debelo z dobro gnojno zemljo; koščičavo seme mandlje, češnje itd. pa bo prej namakal v apnu ter vložil na vrtu, v skrinjico ali lonec v slojih (stratifikacija), da izbiže koreninice, na kar jih pozneje spomladi poseje v vrstah v semenščici, kakor zrnatu seme. V semenščici se mora posejano seme po potrebi zalivati in rahliti gorenja skorja zemlje. Dobro je tudi, če se semenščice pokrije s tankim slojem sprženega gnoja ali žagovine, da se varuje osušenja. Ko se rastlinicam popolnoma razvije dva lističa, jih treba izvaditi, jim prikrajšati glavno koreninico na eno tretjino, da se bolje razvijejo stranske korenine ter jih presaditi v vrste, razdaljane 20–30 cm; a rastlinico od rasilnice 10 do 15 cm narazen, ter jih dobro zaliti in pokriti s smrečjem ali drugim vejčjem, da se ne osušijo. Ko so debela dosegla debelost svinčnika, jih je zopet izvaditi, jim obrezati ranjene korenine ter jih presaditi v cepilnjak v vrstah, razdeljenih 80 cm, in etobela 40 cm narazen. Najbolji način cepiljenja je popkovanje (okulacija) na pogajajočce oko; nadalje spajanje ali kopuliranje brez ali z jezičkom, pripehovanje, v razcep, za sklorjo, in za koščičasto sadje v izrez. Od mladik, ki izbiže iz cepiča, se izbere najmočnejša za vzgojo krone, a ostale se gladko odrežejo. Ko je ta mladica dospela do one višine, v kateri hočemo imeti krono, se ista odreže nad dotičnim očetom, iz katerega se kasneje razvije nazgovor mladica-vodnica kot glavni ali srednji vrh krone. Iz spodnjih oči se razvijejo stranske vejice, ki jih treba pustiti, da se stebelce brani in odebeli, ter se jih šele druge pomladi prikrajšuje in odščipava (pinciranje); in ko je stebelce doseglo normalno debelost, se jih prikrajša na 2–3 popke, da se lahko stebelce vzdržuje samo, brez kolca; a ko postane steblo proti vrtom sigurno, so jih gladko odrezali. Ko so je in najgornjega očesa razvila mladica-vodnica kot glavni ali srednji vrh krone, ter so iz nje pogajala stranska očesa, se le te nove mladice (4–6) uporabijo za vzgojo krone. Ko sta debela in krona razvila, se drevesca oprezo izkopajo ter presadijo na stalno mesto v rigolano in pognojeno zemljo v razdalji od 10–12 m za hruške, jabolka in češnje, a za ostale koščičasto sadje 5 do 6 m narazen. Če ni mogoče drevesca takoj vsaditi, jih treba zakopati, da se ne osušijo korenine. Saditi je najbolje v pozni jeseni v 60 do 80 cm globoko in 1 do 1,50 m na široko jamo, v katero naj se postavi kol v ravni črti z ostalimi koli, a potem naj se jama do polovice zapolni z gornjo rodovitno zemljo. Poškodovane korenine naj se drevescu malo obrežejo, a hruškam naj se srčna koronina skrajša. Koščičastemu sadju naj se pri saditvi tudi krona malo obstalo prej v cepilnjaku, in korenine naj se razširi jo vodoravno in zarijejo z najboljšo in fino zemljo, na kar se jama zapolni in dobro zalije. Okoli drevesa naj se napravi skledica ali šajba, ki naj se pokrije s slamnatim gnojem, da se vzdržuje vlaga. Na mesto, kjer je že stalo drevo, naj se ne sadi drugo, ker je zemlja izpraznjena. Če pa ni drugače, naj se taka jama bolj na široko in globoko izkoplje ter izpolni z drugo rodovitno, gnojno zemljo. Zrajanstemu sadju naj se krona obreže šele drugo leto po saditvi v obliki piramide tako, da se vzvodni, glavni, srednji vrh krepko razvije in da ostane le toliko stranskih vej, kolikor jih bo kasneje treba, a kar se križa in drgne, naj se odstrani. Proti vsakršnemu poškodovanju naj se drevesce ogradi s koli, žico ali trnjem. Kasneje pa naj se vsako leto obnovi skledica ali šajba, očisti odlupljena skorja, mahovina in lišaji, a suho veje naj se ob večjem prstanu gladko odrežejo ter rane pomažejo z drevesnim voskom, katramo ali oljnatu barvo. Mesta, ki so slučajno napadena po raku ali smolici, naj se izrežejo in izperejo z raztopino železnega vitriola in žveplene kisline ter zapolnijo z drevesnim voskom ali ilovico. Proti smolici je tudi dobro zarezati ranjeno skorjo, postaviti obkladke z jehinom. Vsako leto jeseni naj se deblo in debelejšje veje namažejo z apnom, s čimer se drevo obvaruje zmrzline in vsakovrstne zalege različnih škodljivcev. Ko začenja drevo pešati, naj se ob kapu krono izkoplje naokrog plitev jarek ter gnoj s hlevskim gnojem, gnojnico, stranskišico, mešanecem, pepelom itd., v katero svrhu se napravijo lahko naokrog tudi luknje ter vanje vlije gnoj. Posebno je treba gnojiti drevesa na travnikih, ker jim trava jemlje hrano. Če cepljena vrsta ne odgovarja zahtevam, naj se veje prikrajšajo jeseni in kasneje pocepje s boljšo vrsto. Če je drevo tako ostarelo, da vkljub gnojitvi ne rodi, naj se pomladi veje krone na polovico odžagajo in se iz novih mladik napravi nova krona. Nad vse oprezo pa naj se zrel sadje pobira in pazi, da se pri tem ne lomijo plodne vejice in čepki.

Sadna drevesa, trije in štiri se bodo v kratkem delila pri „Tržaški kmetijski družbi“ in njenih zapnikih. Cene trt 1–2 L, drevesa 2–3 L, sezamove početa L 130–132, galica 350–360, žveplo 138 do 140. Cene rastejo.

Borzne poročila.

Tržajci

V Trstu, 6. novembra 1920.

Jadranska banka	465
Cosulich	501
Dalmatija	360
Ceromitch	4875
Libera Trieste	693
Lloyd	1980
Lussino	8200
Martiniolich	335
Oceania	450
Premuda	500
Tripcovich	525
Ampela	620
Cement Dalmatia	365
Cement Spalato	405
Krka	502

Tuja valuta na tržaškem trgu

V Trstu, 6. novembra 1920.

Neprepečatena krona	675—71
avstrijsko-nemške krona	625—650
čehoslovenske krona	31—32
šinarji	74—75
leji	43—4325
marke	36—37
dolarji	2760—2775
francoski franki	172—17250
švicarski franki	430—435
angleški funti, papirnati	96—9650
angleški funti, zlati	115—118
rublji	22—23
napoleoni	93—95

ŠIRITE „EDINOST“ !!

Insertirajte v „Edinosti“

Žanč & D.ri — Matulje

Izvrstna Istrska, dalmatinska in italijanska vina na debelo.

Cene zmerne. (205) Cene zmerne.

Pozor vinorejci!

Imam bn prodaj večtisoč cepiljenih trt črne in bele vrste na raznih ameriških podlagah, katere bom oddajal v jeseni (od novembra dalje). — Pipan Josip, Preserje 16 pri Komnu. (158)

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu

registrovana zadr. z neomejenim jamstvom
Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 4, I.
sprejema hranilne vloge

od L 1 dalje.

Navadne vloge obrestuje po

4 1/2 %.

večje po dogovoru

Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune. — Posoja hranilne pušice na dom. — Rentni davek plačuje iz svojega.

Daje posojila

po najugodnejših pog. jih na vknjižbe, na osebno poroštvo, na zastave vrednostnih listin.

Uradne ure vsak dan izvzemši nedelj in praznikov od 8 do 1.

PELLEGRINO CINCELLI

Trst - ulica Malcantoni št. 9 - Trst

(Otvorila ustanovljena leta 1828.)

KOŽE in USNJE za ženske in moške.

Box in Chevreux, lak, podlage in vsakovrstni predmeti za čevlje itd.

Vse po ugodnih cenah

Postrežba točna.

LCIA!

Edino mazilo

Edino mazilo

ki ohranjuje usnje in ga vzdržuje mehke.

Skladnišče v Trstu, ulica Torre bianca št. 12 - Telefon št. 10

JADRANSKA BANKA

Del. glav.: K 30.000.000. Rezerve K 10.000.000
Beograd, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatje, Sarajevo, Split, Sibenik, TRST, Zadar, Zagreb

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. Sprejema vloge

na hranilne knjižke ter jih obrestuje po 3 1/2 % a v bancosko prometno po 4 1/2 %.

Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti predhodni odpovedi, sprejema po posebno ugodnih pogojih, ki se pogodijo od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes). Bančni prostori v Trstu se nahajajo:

ul. Casa di Risparmio, ul. S. Nicolo
Telefon: št. 1408, 1793, 2670

Blagajna posluje od 9 do 13

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu. Centrala v Ljubljani.

Podružnice: Celje, Borovlje, Gorica, Saraj, Split, Trst, Macibor Ptuj.

Dolžna glavica K 50.000.000. Rezerva K 45.000

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižke proti 3 1/2 % obrestovanju na žiro-račune proti 3 %.

Za na odpoved vezane vloge plača obrest po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice.

Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13.

A. De Masi & G. Sferza

Mavricija Wackvitza nasledniki

Trst, ul. Torre bianca 32. Telefon 29-83

Velika izbira majoličnih in železnih peči znamke „Premier“, ekonomskih ognjišč in štedilnikov lastnega izdelka, plošč iz litega železa razne velikosti, raznjev in cevi za peči.

Cene zmerne. (24)

PFaff

Siroj za silvanje in vnanje prvi nemški izvozci
Seldel & Neumann in
„Singer“ Gast & Gasser
Bogata zaloga vseh potrebščin.
Mehanična delavnica za vsako popravila.
Trst, ul. Campanile 19

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu

(Lastna palača.) Ustanovljena leta 1838.
Zavarov. proti škodi, povzročeni po ognju, streli in eksplozijah. Zavarovanja steklenih plošč proti razbitju. Zavarovanja proti tatvini z vlomom. Zavarovanja pošiljatev na morju in po suhem. Zilvenjska zavarovanja v nevarnostnih kombinacijah — Zastopstva v vseh deželah glavnih mestih in važnejših krajih.

„CROAZIA“

Zavarovalna zadruga v Zagrebu.

Ustanovljena leta 1864.

Podružnica v Trstu ul. Lavatova 1, II. n.

prevzema zavarovanja stavb, premičnin, poljskih pridelkov, sena, slame in živine proti škodi po požaru in strehi in zavaruje stekl.

Sipe proti škodi po razbitju.

Speciobni krajevni zastopniki in aktivatorji se sprejemajo po najugodnejših pogojih.

ERNA AUSPITZ

zobozdravnica (1-6)

raznjanja slav. občinstvu, da izvršuje svojo prakso na Opčinah 174.
Izvršuje v to strok spadajoča dela, kakor plombe v porcelanu, zlatu in srebru, poteze v kavčuku in zobovje v zlatu po najnižjih cenah. — Sprejema od 9-12-14-16

Odhajanje in prihajanje vlakov

Centralni kolodvor (Južna železnica).

Odhodi:

0'15 O. E. v Bolgrad in Bukarešt skozi Sv. Peter na Krasu, Logatec, Ljubljano in Zagreb.
1'30 B. na Dunaj skozi Videm, Trbiž. (Samo v ponedeljkih, središčih in petkih.)
5'45 O. v Cervinjan skozi Bivio (Gradež).
6'00 B. v Benetke (pr. 10'05).
6'15 P. na Dunaj (pr. 22'00) skozi Ljubljano in Gradeč; samo v torekih, četrtkih in sobotah.
6'35 B. v Reko skozi Nabržino, Divačo, Sv. Peter na Krasu.
6'50 P. v Benetke (pr. 18'15) skozi Videm.
8'50 P. v Reko, Logatec, Ljubljano.
10'50 B. na Dunaj (pr. 7'05) skozi Trbiž; samo v ponedeljkih in četrtkih.
11'10 P. v Benetke (pr. 17'10) skozi Bivio, Cervinjan (Gradež).
14'25 B. v Benetke (pr. 22'00) skozi Bivio, Videm.
15'00 B. do Logatca (zveza z Reko).
15'50 O. do Logatca in druge postaje.
17'35 P. do Rima (pr. 12'15) skozi Cervinjan, Benetke (pr. 22'00).
17'55 P. do Vidma (pr. 21'15) skozi Bivio.
18'20 P. skozi Nabržino, Sv. Peter na Krasu, Reko.
21'00 L. E. Lloyd Ekspres (vozov I. reda) na Dunaj, skozi Ljubljano. Samo ob ponedeljkih.
23'00 P. v Benetke (pr. 4'42) skozi Cervinjan.
0'30 O. S. v Pariz, skozi Benetke, Milan.

Dohodi:

0'20 B. iz Benetk (odh. 20'20) skozi Cervinjan, Trbiž.
3'20 B. iz Dunaja. (Samo ob središčih, petkih in nedeljah.)
7'45 O. iz Logatca, Nabržino, Grljana.
8'15 L. E. Lloyd Ekspres iz Dunaja skozi Ljubljano. (Samo v četrtkih.)
8'35 O. iz Vidma (odh. 5'30) Gorice, Trbiž, (Cervinjana, Gradež), Grljana.
10'10 P. iz Reko, St. Petra na Krasu, Nabržino, Grljana.
11'30 B. iz Benetk (odh. 6'56) (Rim-Turin) skozi Cervinjan, Bivio.
14'10 P. iz Rima (odh. 19'45).
16'05 B. iz Dunaja (odh. 21'20) skozi Trbiž; samo v središčih in sobotah.
16'35 B. iz Logatca, Sv. Petra, Divačo.
17'00 B. iz Benetk (odh. 9'45) Vidma.
18'35 O. iz Cervinjana (odh. 16'35).
19'35 P. iz Benetk (odh. 13'50) skozi Cervinjan.
20'40 P. iz Ljubljane, Logatca, Reko, Grljana.
21'00 O. iz Bukarešte, Belgrada, Ljubljane, Logatca (odh. 18'30).
21'35 P. iz Dunaja (odh. 7'20) skozi Gradeč, Ljubljano; samo v središčih, petkih, in nedeljah.
22'00 P. iz Benetk (odh. 13'20) skozi Videm, Trbiž.
22'20 P. v Reko, Sv. Petra na Krasu, Nabržino.
23'45 S. O. iz Pariza (Londona), Milana, Benetk.

KOLODVOR SV. ANDREJ.

Odhodi:

5'20 O. v Hrpelje-Kozino, Kanfanar, Pulo.
5'40 M. v Koper, Buje, Poreč.
6'00 O. na Opčine, Prvačino, Ajdovščino, Gorico, Podbrdo.
9'00 M. v Buje, Koper.
11'55 B. v Hrpelje-Kozino, Kanfanar, Pulo.
16'50 O. na Opčine, Prvačino, Ajdovščino, Gorico, Podbrdo.
17'10 O. v Hrpelje-Kozino; iz Hrpelje pospešen vlak do Kanfanara, Rovinja in Pule.
17'20 M. do Kopra in Buje.
Dohodi:
8'25 M. iz Buje in Kopra.
10'20 O. iz Podbrda, Gorice, Ajdovščine, Prvačine, Opčin.
10'45 O. iz Pule, Rovinja, Kanfanar in Hrpelje.
16'05 B. iz Pule, Kanfanara, Hrpelje-Kozine.
16'30 M. iz Buje in Kopra.
21'05 O. iz Podbrda, Gorice, Ajdovščine, Prvačine, Opčin.
21'55 M. iz Poreča, Buje, Kopra.
22'40 O. iz Pule, Rovinja, Kanfanara, Hrpelje-Kozine.

P. pospešen, B. brzovlak, P. pospešen brzovlak; E. ekspresni vlak, M. mešan, O. omnibus. *) ne vozijo ob nedeljah.

DREOSSI & C.-Trst

Trg Oberdan št. 1.

Brzojavke: DREOSSI, Trst.
Poštno hran. račun 11—53

Telefon: Prodajalna 14—57
Stanovanje 30—11

ZALOGA:

(20)

Železnin, kovin in kuhinjskih potrebščin. — Orodje in poljske potrebščine. — Ogrode za vrata, okna in pohištvo. — Verige, žebiji, železna žica.

Plošče iz litega železa za ognjišča. — Velika zaloga v to stroko spadajoče drobnarije. — Velika zaloga tehtnic vseh zistemov.

Brill

Najboljše mazilo za čevlje

Podružnica v Trstu, ul. del Toro št. 10. — Telefon 31-72